

PERIÒDICH QUINZENAL, ARTISTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Any IV

Barcelona 30 de Juny de 1883

Núm. 89

Se publica 'ls dias 15 y últim de cada mes					Fundador: Carlos Sanpons y Carbó	Se publica 'ls dias 15 y últim de cada mes		
PREUS DE SUSCRIPCIÓ	ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES	DIRECTOR	PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR	ANY	SEMESTRE
Espanya	60 rals	32 rals	18 rals	6 rals	FRANCESCH MATHEU	Cuba y Puerto-Rico	5 pesos forts	3 pesos forts
Països de l' Unió Postal	80 »	44 »	24 »	»	Redacció-Administració: Jovellanos, 2, pral.	Filipinas, Méjich y Riu de la Plata	6 » »	3 50 » »
Se paga per endavant. — Números solts 4 rals						Y en los altres països, los preus d' Espanya y además lo franqueig		

SUMARI

TEXT. — Crònica general, per Jacinto Labaila. — *Nostres grabats*, per Eduard Tamaro. — D. Jacinto Labaila. — *La musa dels tendres anys* (poesia), per Jacinto Labaila. — *Passeig de 'l moll*, per Joseph Yxart. — *Aplech de catalanistas francesos y espanyols al Rosselló*, per Artur Masriera. — *Lo de sempre* (poesia), per Anicet de Pagés de Puig. — *Los banys en Constantinopla*, traducció per Gayetà Vidal de Valenciano. — *eynals y Ravassa* (continuació), per Manel Durán y Bas. — *Los Nibelungs* (continuació), traduït per Albert Puigdollers. — *Certámens*.

GRABATS. — D. Jacinto Labaila, per P. Ross. — *Lo bes africá*. — *Exposició internacional d' Amsterdam*. — *La tornada del treball*, per J. Pahissa. — *Esperant*, quadro de Tamburini, dibuix del mateix autor. — *Vista del pont d' unió entre New-York y Brooklin*, situat en la ribera de l' Est, obert á la circulació lo 24 de Maig. — *Pont d' unió entre New-York y Brooklin. Vista desde la ribera de l' Est*. — Barcelona. *Claustre de Sant Pau del Camp*.

CRONICA GENERAL

Voldria parlar de l' excursió que han fet ara de poch una colla de catalanistes de la que me 'n han parlat ab tant d' entusiasme que m' he hagut de penedir de no haverhi format; voldria provar de fer una petita descripció d' aquella deliciosa anada á Banyuls, y donar una idea de les impressions dels nostres excursionistes, en la mesura que pot alcansar lo qui parla no més que per referencia; però com la cosa mereix, al meu entendre, bon xich més que un senzill apartat d' aquesta crònica, lo director de LA ILUSTRACIÓ CA-

D. JACINTO LABAILA
Dibuix de P. Ross

TALANA, apreciantho d' igual manera, ha confiat la tasca á un distingit escriptor que 'm porta l' avantatja de reunir á sa destresa reconeguda, la condició de esser un dels que tingueren la bona sort d' assistir á la pera nosaltres memorable festa del Rosselló. Deixém donchs aquest assumpto solament indicat en la present crònica y que 'n parle separadament y ab la deguda extensió lo amich Masriera.

Fa déu dies avuy, que 'l Congrés Catalanista celebrá sa primera sessió en lo teatre del Olimpo, assistint á ella uns vuytanta delegats de distintes corporacions y agrupacions de catalanistes. Després del discurs del senyor president de la Comissió organitzadora 's llegí 'l reglament de constitució del Congrés y 's nombrá la comissió d' actes; se 'n van aprobar varies y de seguit va passarse á l' elecció dels que havian de compondre la mesa definitiva, resultant elegit pera la presidència 'l senyor don Conrat Roure, que va donar les gracies als senyors delegats per la distinció que li havian conferida. Tal es en poques paraules l' historia de la primera sessió. En les vinents anaren prenent possessió de son càrrech molts delegats, cumplint lo requisit qu' exi-

gía la base quarta de la convocatòria, tal era lo de prometre y firmar que no estaven afiliats á cap partit polítich, y 's comensá la discussió del programa del catalanisme, formulat pe 'l Centre Catalá, donant lloch á alguns incidents que sens dubte precipitaren la suspensió de les sessions; aquestes s' han de continuar pe 'l mes d' Octubre vinent, segons anunciá la presidència en la sexta y darrera sessió.

La concurrència de senyors delegats fou sempre més escassa de lo que s' esperava. Los resultats de les discussions no s' han de judicar per ara; cal esperar la reapertura del Congrés pera ferne oportunament lo merescut judici. Tot lo que podria dirne á l' hora present fora repetir lo que vaig dir ja un altre dia. Conste que no tinc cap prevenció que 'm fassa parlar en un ó altre sentit; parlo ab lo cor á la má y declaro que sempre he cregut que un Congrés catalanista ha de donar resultats molt magres; lo motiu no cal que 'l diga, porque 'm sembla que 'l veu tothom mellor que jo mateix.

**

Sembla qu' en lo Seminari de Tarragona hi debia passar alguna cosa grave; així ho doná á entendre l' Arquebisbe d' aquella diócesis en un notable document que ha merescut l' aprobació general. La reunió de Prelats que acaba de celebrarse en aquella ciutat dona també una idea clara de la malura que ha invadit en aquest temps la vinya del Senyor. ¿Y donchs? ¿es que no 'ns hem d' entendre may? ¿no hi podrà haver concordia entre les ovelles d' un mateix remat? Aquesta guerra encesa ja fá massa temps que dura y no arribo á comprendre quin fi s' han proposat los que l' han armada; per ara no logran més que moure escándol y donar un espectacle que no aconsola ni diverteix absolutament á ningú que tinga bon sentit.

**

Parlant de coses que no aconsolan ni diverteixen m' acut dir algunes paraules sobre l' alarma que s' ha anat escampant aquets dies entre la gent disposada á acullir qualsevol mala notícia; ja s' endevina que parlo del perill que segons diuen nos amenaça aquest estiu, de la imminent aparició del cólera en nostra terra. Encara que no val res aixó de profetisar desgracies y, com se sol dir, cridar lo mal temps, crech que mellor es pecar per excés de precaucions que no pas plegarse de brassos al devant d' un perill més ó menys pròxim; qui no mira endavant cau endarrera. Bo es, donchs, que 's comense á fer tot alló que 's puga pera impedir l' explosió d' un mal que pot ser está en la nostra má evitar. Però d' aixó á comensar desde ara 'l neguit y la por que 'ns donaria la vinguda d' un hoste tan enfadós com lo cólera, hi há una gran distància. Preparémnos, però no tremolem abans d' hora. Lo que per ara hi há, segons sembla, es que 'l cólera ha fet de les seves en Bombay, Calcuta, Damieta, y en fi per tot arreu ahont, com diu molt oportunament lo corresponsal d' un diari barceloní, «la *filantropía* inglesa pot traure'n riqueses pera ella y desolació, miseria, ruina y mort pera 'ls demés.» La veritat del cas es que un diari francès ja va cridar l' atenció sobre 'l descuyt de les autoritats ingleses un mes avans de la *aparició oficial* del cólera en Egipte. Ab les notícies que á Constantinopla 's van rebre del Consell mèdich de Bombay, se va despertar l' alarma y la desconfiansa y 's van donar les ordres oportunes pera que les embarcacions y 'ls pelegrins fessen quarentena en la illa de Abon-Saad, en lo Mar Roig; observada ab tot rigor aquesta disposició, dictada pe 'l Consell sanitari internacional de

Constantinopla, s' anava preservant al Orient y á l' Europa de la terrible plaga; però va venir lo desvetllament de la *filantropía* inglesa y héus aquí que 'l delegat d' Inglaterra en lo Consell sanitari d' Alexandria ha proposat suspendre tan prudent disposició, dihent entre altres coses que si es cert qu' 'l Consell ha d' esser la salvaguarda de la salut pública en Egipte, «també es igualment cert que ha de vetllar al mateix temps pe'ls interessos del comerç, etc.» y les mides acordades no s' han aplicat, porque van conformarse ab lo desbaratat parer del inglés dos delegats egipcis (¿qué havian de fer, pobrets?) y 'ls representants d' Austria y de Prusia (aquests dos senyors diu que desempenyan càrrechs retribuïts pe 'l govern d' Inglaterra). De l' inobservancia de les prescripcions del Consell sanitari internacional de Constantinopla n' ha vingut una gran explosió de 'l epidemia. Tenen rahó donchs los que proposan que d' avuy endavant no 's diga *cólera asiàtic* al anomenar aquesta plaga, sinó senzillament *cólera inglés*. La gran nació *civilisadora* s' ha cuydat de ferlo entrar á Egipte; Deu fassa que no haguem de culpalla d' havérmolo ficat á casa nostra.

**

La calor ja comensa á apretar; tothom se 'n queixa, com si 's tractés d' un abús que poguesen corregir les autoritats; però som al estiu y hem de passar calor; ¿qué més natural? Així sempre un té excusa si li diuen que treballa poch; jo no 'n podria donar pas d' altra per haver escursat tant la meva tasca en aquest número. Si algú me 'n fés un càrrech, que no m' ho he pensat may, porque no més les coses bones son les que 's troban curtes, podria absòldrem considrant qu' escrich amarat de suhor; y á cada punt m' also de la cadira y recolzat á la finestra m' acaba d' ensopir la vista dels rostolls caldejats pe 'l sol de la tarde y la quietut dels arbres que no rebén un alé d' ayre pera fer bellugar la més petita fulla. La tarde del estiu convida poch á treballar; lo vespre ja es una altra cosa, però justament no hi há mellors hores pera passejar que les hores de la fresca; al cap d' avall s' ha de convenir en que al estiu com més poch se treballa mellor.

Que passe aquesta crónica com una crónica d' estiu.

J. LAPORTA.

NOSTRES GRABATS

D. Jacinto Labaila

Véjas l' article de la página següent.

Lo bés africá

En mitj dels inexplorables deserts d' Africa, poden sopesarse escenas aytals com la que representa nostre grabat, en la que un lleó y una lleona estan afalagantse en mitj d' aquella naturalesa indómata com ells mateixos. La extraordinaria bellesa d' aquestas feras, que manifesta sor poder casi incontrastable en lo terreno de la forsa, está perfectament representada en l' escultura italiana. Lo pensament atrevit y la veritat de la execució fan de aquest grupo una obra d' art capás per si sola de donar á son autor una verdadera reputació.

Vista de la Exposició internacional d' Amsterdam

Aquest notable concurs de tota Europa en una de las mes favorescudas ciutats alemanyas, esta cridant vivament l' atenció per l' interés

que presenta la varietat y riquesa de lo exposat, y per aquest motiu considerem que serán vistos ab gust per los lectors de la *Il·lustració catalana*, los dibuixos que acompanyem de lo pabelló pel Jurat y d' altres dependencias de la mateixa Exposició, en los que s' observa molta elegancia y bona elecció de l' estil mes apropiat á tals construccions.

La tornada del treball

Un altre quadro escullit d' en J. Pahissa, es sa tornada del treball, en lo que sobresurten totas las qualitats de paisajista y d' atent observador de la naturalesa que'l distingeixen.

En últim terme, la casa ahont fuma lo foch de l' estimada llar, la dona y los fills esperant davant de la mateixa al cap de casa que deu tornarhi á la vesprada pera referse de las fatigas del dia, y prop de l' espectador, lo afeixugat treballador que ab las eynas al coll, camina envers sa casa y son descans. Tal es aquest bonich quadro, plé de vida y d' espay, com se requeria, pera fer resurtir tan agradable assumpto.

Esperant

Lo distingit pintor Sr. Tamburini, que separantse de la generalitat de nostres artistes, ha intentat, seguint á Coomans y altres, reflectar en sas obras las bellesas de la vida antiga, quals primors sobresurtian mes, en quant contrastavan ab lo miserable estat de moltes classes ara per sort estinguidas, ha trobat com los aludits pintors, lo secret de fer renaixer á nostres ulls aquellas remotas épocas históricas.

L' imaginació á través de las ruinas d' aquells monuments y guiada per las obras dels historiadors, reconstrueix la manera d' esser d' aquells pobles, enquadra artísticament las variadas escenas de llurs costums, y quan á tot aixó se reuneix un depurat coneixement estètic, y lo sentiment del color y de las inflexions de la llum, se produheixen quadros com los de'n Tamburini en que la bellesa artística esta aliada ab la bona concepció histórica, encaminantse l' artista al gran art, com es lo de historia, á que molt poch s' atreixen, y que alguns emprenen sens aquesta necessaria preparació.

Una sola figura sentada prop d' un empit ahont penja una pell de tigre; balansejant en sa má una branqueta destinada á donar la benvinguda á la persona esperada ab tranquil·litat y sossego, destacantse sobre la columnata del porxo d' una opulenta casa grega y enquadrada per las extesas branques de la palmera y las mes baixas y frondosas d' uns tendres llorens, tal es la composició objecte de nostre grabat, en la que sobre la perfecció del dibuix, s' endevina la hermosura del color y la vivesa de la llum derivada d' aquell seré cel de la Grecia ahont brillaren la poesia y l' art ab esplendors no igualats.

Lo pont nou de New-York á Brooklyn

Los periódichs científichs americans, venen plens de ressenyas las més animadas referents al nou pont obert á la circulació pública, entre Nova-York y Brooklyn ó ciutat del gorchs.

Als 16 d' Avril de 1867, lo Congrés de Nova-York autorisá la formació de la Companyia del pont de Nova-York á Brooklyn, ab l' objecte de construir dit pont entre abduas ciutats, apoyantse á la ribera oriental del riu.

Mr. Joan A. Rocbling fou anomenat primer ingenier dels treballs, y aquest projectá un admirable pont de tres vías, duas pera lo transport de mercancias y passatjers, y la tercera suspesa sobre d' aquellas pera lo passatge á peu. Lo plan fou aprovat als 21 de Juny de 1869, y los tre-

balls pera los fonaments de la torre del extrem de Brooklyn, comensaren lo dia 3 de Janer de 1870, essent dignes de particular estudi pera los facultatius los detinguts treballs hidràulichs portats á terme pera la col·locació del immensíssim caixó fonamental, assegurantlo contra la forsa de las més grossas avingudas y practicantse també grans operacions pera destruhir las filtracions del ayre y demás elements nocius, essent de notar que en l' espay de cinch mesos foren remogudas 20,000 yardas de terra, pera la col·locació de dit immens caixó, que conté 250 toneladas de ferro y 111,000 peus cúbichs d' embigats.

La torre de Nova-York, está cimentada sobre roca y á 1595 peus de distancia del anterior. Son caixó fonamental conté 180 toneladas de ferramenta, 200 toneladas de ferro obrat y 118,000 peus cúbichs d' embigats. La altura de la torre de Brooklyn desde sas estribacions al cim de sa cuberta, es la de 316 peus, y la de la torre de Nova-York de 349 peus, trobantse la balustrada que volta cada una de ditas torres, á 276 peus d' elevació sobre las ayguas.

L' anclatge y disposició de l' immens bosch de cordatje utilitat pera la suspensió parcial dels trams del dit pont y posat entorn de las torres, es considerable, y la definitiva col·locació dels cordatjes y fils de ferro galvanisats comensá als 14 de Juliol de 1877, los sustentáculs foren col·locats á 400 peus de cada torra y á distancias de 15 peus cada un, prevenintse mol bé las vibracions verticals y horisontals.

Lo sistema de paviment del pont, es també molt ingenios, en quan combinantse la forsa dels cordatjes de suspensió, ab viguetas de diferents midas, s' obté una resistencia d' unas 50 toneladas. Combinadas també corretjas de diferents sistemas, resulta que lo número total de cordas de suspensió es lo de 1,520, y lo de asientos de fusta de 280.

L' enginyosa manera com s' ha combinat que lo tránsit de mercancías y passatjers fos independent, y lo modo com s' ha utilitat principalment la tracció per medi de cordas y un número considerable de curriolas pera l' anada y tornada dels considerables trens per un y altre tram, es cosa aixís mateix digne d' admiració, y passat balans á 31 de Mars d' aquest any, fou vist que lo cost total d' aquest grandió pont, quals detalls poden apreciarse en nostres grabats, s' eleva á poch més de 15 milions de duros.

Los noms dels enginyers que principalment han treballat en sa construcció son aquets: Johan A. Roebling, Guillem A. Roebling, C. C. Martin, F. Collingswood, S. R. Probasco, W. H. Paine, G. W. Nulty, H. Hildenbrand y E. F. Farrington encarregat de las obras.

Barcelona.—Claustre de Sant Pau del Camp

Ja en sos primers números, LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA, tenint en compte lo singular mérit del monument únich en sa classe á Barcelona, aixó es l' iglesia y claustre de Sant Pau del Camp y de la portella, doná algunas noticias del mateix y una vista de sa típica fatxada, eloqüent plana de l' arquitectura é historia de son temps.

Avuy, per medi d' una magnífica vista del Claustre, demostra encara més l' importancia d' aquell antich cenobi benedictí, posant en evidencia la varietat de sos estils y l' avens que experimentavan las arts y maneres de construhir entre nosaltres.

Las primeras restauracions del monastir de Sant Pau, se remontan á l' any 914 en temps de Wifré II, essent arruinat com gran part de

la ciutat quan la terrible invasió d' Almansor l' any 986, mes en 1117, Gilbert Guitart y sa muller Rotlandis, repararen aquellas ruinas, y deixaren l' iglesia tal com avuy encara per estranya sort la veyem, essent modelo acabat de l' art románich.

La fábrica del claustre es algun tant posterior, y encara que en lo aparellament de las columnas é interpolació dels matxons, s' observan reminiscencias románicas, sos archs lobulats, en dos costats duas vegadas, y en altres tres, tenen veritables vestigis de l' influencia de l' arquitectura arabesca, quals construccions si bé ara desaparecudas, s' alsaren també encara que en curt número á Catalunya y ab molta major abundancia per Aragón, Castella y Andalucía.

Los capitells d' aquest claustre que recordan los millors dels de Gerona y Tarragona, son en sa major part de fullatje, poch d' imatgeria, sas bases son casi áticas, y en duas columnetas s' observa que las bases son dos capitells invertits d' hermós fullatje de palma.

En las parets d' aquest claustre que encara presentan los corresponents archs, hi havia los ossaris de Gerart de Belloch que contenia també los ossos dels fundadors Guitart y Rotlandis; lo del prior Berenguer de Soler del 1293 y lo de Bernat de Belloch del 1289, quals sepulcres, foren traslladats quan la extinció del monastir, part al castell de Belloch y part al Museu d' antigüetats de Barcelona.

En altre de sos costats s' admira lo que fou portada da la Sala Capitular, ab sa porta y las duas usuals finestras d' estil ojival de mitjans del segle XIII, y en general en tot aquest claustre de petit ámbit però de molt bon gust, s' observa un reculliment particular que correspon á son especial objecte.

Amenassats fa algun temps aquests claustres per desatentats plans de reforma de carrers, que sols consultavan la ratlla dreta, se conseguí per las instancias de certas corporacions, que tan notables iglesia y claustre fossen declarats monuments nacionals, salvantse aixís d' imminent destrucció, mentres s' espera lo dia en que desocupadas per la tropa las reformadas dependencias de l' antich monastir, podrán restaurarse complerta y artísticament ditas joyas arquitectónicas.

EDUART TÁMARO.

D. JACINTO LABAILA.

BE será prou conegut dels nostres lectors lo poeta qual retrato donem en la primera plana d' aquest número. No obstant, extractem á continuació lo que n' diu en lo prólech de son últim volum de poesías *Flors del meu hort* D. Anton Milego, y lo que escrigué l' any 1868 D. Víctor Balaguer en altre prólech d' un quadernet de versos del mateix poeta valenciá *Flors del Turia*.

Diu lo Sr. Milego:

«Lo dia 11 de Setembre de 1833, nasqué en Valencia aquest distingit literat. Sos pares procuraren dar á son fill una educació esmerada, tal com corresponia á las primerencas aptituds que demostrá desde 'ls primers anys.

Sent estudiant, compartía las horas de treball dedicadas á la ciencia de Justinia ab la no menos profitosa tarea de rendir cult á las musas, y y d' eczercitarse en l' art d' Ovidi pera 'l que sentía especial y decidida vocació. Aixís es que assistí ab més entusiasme qu' á las aulas, á la cátedra de literatura que 'l venerable mestre, l' ilustre D. Vicents Boix, explicava gratuítament en los salons del antich Liceo, societat qu' en

aquell temps se componia d' entusiastas joves que més tart havian de formar la brillant pléyade d' escriptors valencians.

«Los primers versos de Labaila's publicaren en un llibre titulat *El mundo Suspirando*, en lo que 's donaren á conixer altres poetas novells. Desde llavors, en periódichs, en llibres, ja en lo teatre, ja en l' Ateneu, adquirí la justa reputació de que gosa com á poeta lírich inspirat, com á novelista correcte, com á autor dramátich notable, y com á escriptor elegant y sempre infatigable.

«Com á poeta lírich, sos versos fácils y armoniosos, ab cert sabor clássich y revelant un superior conexement del cor humá, son llegits ab gust per tots los qui senten l' art; desde sas primeras composicions, fruyts primerenchs de sa fantasia, fins á las ben pensadas poesías que doná últimament á l' estampa, bastarian pera assegurarli un lloch distingit en la república de las lletres.

«Com á novelista, té algunas obras de singular mérit, y en totes revela son autor l' estudi qu' ha fet de la societat en que viu y qu' está penetrat del gust modern, lo qual seria suficient pera ferlas recomenables, si no estiguessen además escritas ab correcte y seductor estil.

«Pera 'l teatre escrigué també ab afició y no escassa fortuna. Sense ser sas produccions d' aquellas que per sos éczits ruidosos se colocan en primera fila, se recomanan per la veritat ab que han sigut pensadas y escritas, havent proporcionat totes á son autor en recompensa l' aplauso del públich, conquistantli fama d' autor dramátich, confirmada en los teatres de Madrid, Barcelona y Valencia.

«Ha col·laborat, sent molt jove, en importants publicacions literarias y políticas; ha sigut després redactor de notables revistes y diaris; y dirigeix actualment la part literaria de *El Universo*, tant á gust de 'ls lectors inteligents.

«Y aixís com en totes sas obras se reflecta son caràcter, en lo fons de totes ellas s' hi veu també son amor al poble ahont se gronxá son bressol. Labaila, com á bon valenciá, es dels més decidits y fermes amadors de las cosas de sa patria y son antich realme. Ja en sa primera época literaria demostrá sa afició á las lletres llemosinas ab la publicació de poesías escritas en valenciá. Per axó Catalunya lo nombrá mantenedor dels Jochs Florals celebrats en 1868, qual honrosa distinció fou aumerada ab l' honrós encárrech que li feu lo Consistori de redactar lo discurs de gracias que imprés se repartí ab profusió en aquella solemnitat. Ab motiu d' aquell viatge á la capital del Principat, publicá un volumet de poesías valencianas titulat *Flors del Turia* (avuy agotat) ab un prólech del eminent trobador Sr. Balaguer, amich entranyable de Labaila.

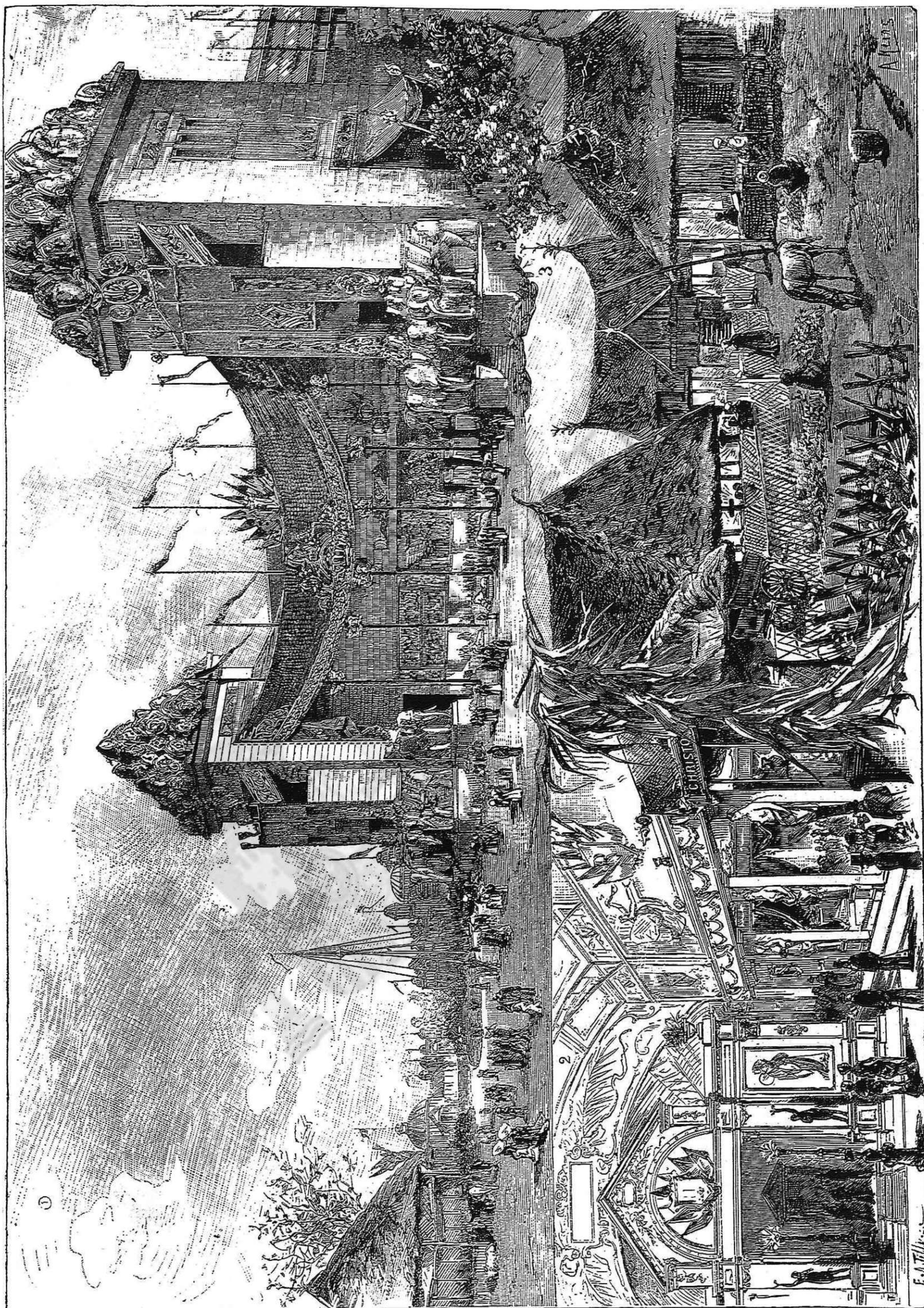
Entre altres dels llaurers que forman sa corona d' artista, conta honrosíssimas distincions com l' haver format part del Jurat del Certámen celebrat á Valencia pe 'l Centenari del rey don Jaume; los premis obtinguts en diferents concursos: los títols de membre de distingidas Academies; y últimament la presidencia de la próspera associació valenciana *Lo Rat-Penat*, de la que fou fundador junt ab altres escriptors y artistas com ell entusiastas per las glorias de la terra.

«Lo llibre qu' avuy ofereix al públich ab el modest títol de *Flors del meu hort*, es una prova més de sa inagotable laboriositat y de son inestingible amor al sol natal.»

Y deya 'l Sr. Balaguer en lo mencionat prólech lo que cópiem á continuació, qu' aixís com alashoras serví pera encoratjar al autor de las *Flors del Turia*, pot servir encara avuy dia

LO BES AFRICA

EXPOSICIÓ INTERNACIONAL D' AMSTERDAM

1. Park y entrada principal. — 2. Entrada als pabellons de la Comissió. — 3. Instalacions de la colònia Javense

pera animar als poetes y escriptors valencians que com lo Sr. Labaila dedican algunas horas al estudi y al cultiu de la llengua d' Ausias March y Corella, de Muntaner y Martorell, de fra Anselm y Ramon Lull.

«En Labaila es un dels apóstols de la nova creuada, un dels valents trobadors que militan baix lo pendó catalá hont se llegeix la divisa de *Patria, Fides, Amor*.

«Conegut com poeta dramátich castellá, sos triunfos legítims en la escena li havian donat un nom y una branca de llorer. Si prossegueix polsant l' arpa en la llengua de sos avis, son nom ha de esser molt més gran y molt més respectat. Lo poeta deu cantar en la llengua de sa mare.

«Nosaltres trobem una notable diferencia entre las poesías castellanas y valencianas d' en Labaila. No trobem en las primeras la espontaneitat, la grandor, la característica senzillesa de las segonas.

«No es d' estranyar.

«Per més que En Labaila sia mestre en llengua castellana y la domine y maneja com qui es, pel poeta valenciá la llengua castellana es una llengua artificial. Als poetes que volen cantar en idioma que no es lo seu, lo de sa infancia, lo de son bressol, lo de sa terra, lo de sa mare, per forsa 'ls ha de succehir lo que á las flors trasplantadas á climas llunyadans y llunyadanas regions. A forsa de cuydado, estudi y zel del jardiner floreixen, però sos colors may son tant vius ni sa planta tan robusta com en sa terra propia y en son propi clima.

«Lo que 's fa contra la naturalesa, la naturalesa no ho vol.

«En Labaila fa be d' escriure en valenciá sas novas poesías. Si prossegueix per aquest camí, lo esdevenidor li guarda coronas de gloria.

«Lo valenciá no és més que una branca del catalá, una branca del gran tronch de la llengua d' oc, á tan alia gloria portada pels antichs trobadors, però quant lo valenciá lo parlan y lo escriuen poetes com En Labaila, En Llorente, En Querol, En Pizcueta, En Blasco, En Ferrer y Bigné, altres poetes com En Vicens Boix, lo patriarca dels trobadors del Turia, llavors lo valenciá es una llengua dolíssima, una font de mel y d' amor, una sinfonia embadalidora de notas armónicas, de paraulas sonoras, de continuadas melodías.

«Cultiveu vostra llengua, vostra hermosa llengua, poetes del Turia. ¿Quina necessitat teniu de cantar en castellá? ¿Per qué hem de cantar tots en la mateixa llengua? Cada aucell te sa veu y sas plomas de color diferent, y per assó tots poden viure en lo mateix bosch y esser d' una mateixa patria.

«L' unitat no ha d' esser la uniformitat.

«Cultivem nostra llengua, cuydemla y guardemla com arca santa, valencians, mallorquins y catalans. En ella tenim lo secret de nostra futura grandesa.

«Alsemla com un pendó de gloria y de regeneració, y femla marxar de parell ab la castellana, que tant nacional es l' una com l' altra, y orígens nobles y patriótics y nacionals tenen una y altra:

«Prediquem una creuada, poetes, però una creuada de pau, de civilisació, de progrés, de fraternitat.

«Que 'ns espanyolisen en bon hora tant com vulguen y tot lo que vulguen, però que no 'ns castellanisen. Siam espanyols de bon grat, però no castellans á la forsa.

«Que 'l castellá sia en hora bona la llengua oficial, pus qu' es la de la *Gaceta*, però no la nacional, que també som nacionals nosaltres.

«Es precis que 's recorden un poch més d'

aquest realme de la *corona d' Aragó*, que ab la sua unió ab Castilla, posá en moda aquella célebre divisa del *Tanto monta, monta tanto Isabel como Fernando* que, escrita ab lo primer or que vingué d' América, s' estampá en las cornisas dels palaus reyalis.

«Es precis que 's recorden un poch més d' aquesta nació, qual *hereu* cometé la torpesa d' anarsen á casa de la *pubilla* en compte de fer venir la *pubilla* á casa de l' *hereu*.

«Es precis que 's recorden un poch més d' aquest país que 'us va donar en dot á vosaltres, castellans, vint y quatre estats, catorze realmes y cinch grans ducats.

«Ja que tot vos ho hem dat, deixáunos al manço la llengua de nostres pares pera cantar las glorias de nostra terra.»

LA MUSA DELS TENDRES ANYS

Musa dels tendres anys, vina que 't cridel
illumena ab tos raigs mon esperit:
fá temps que no te veig, mes no t' oblide,
qu' estich á tes caricies agrahit.

Que tu ma joventut ahí' enramaves
de roses y violetes, que tu adés,
al rompre el dematí, me despertaves,
rosantme 'l front ab el alé d' un bes.

Tu del cel devallaves carinyosa
pera embellir lo món dels teus volguts
y á tot donaves lo color de rosa,
que fá ta llantia quan encens la llum.

Y entorn volaven de tes formes nées
les ilusions, com cantadors aucells
de bechs daurats y de blavenques cúes,
d' ulls lluminosos y de pits vermells.

Y darrera de tu sempre estenia
son alegre infinit l' esvenidor,
ahont sonrient de son jardí ofería
la Esperança gentil ses pomes d' or.

Gojant de tes ullades falagueres,
de ta sonrisa disfrutant la mel,
la joventut prenia ales llaugereres
y ab l' arranch de la fé volava al cel.

Musa dels tendres anys; si algunes voltes
á mí acudixes quan te cride molt;
¿cóm es que ja no dus les trenes soltes
ni ton blanch trage transparent y solt?...

¿Cóm es que, com llavors, ja no m' enredre
jugant los dits ab tos cabells tan rulls?
¿cóm es que ja no puch llarchs dies pedre
mirantme en lo mirall de los teus ulls?...

Com anys arrera, huí no me desiges,
y encara 't tinch y 't garde amor inmens:
¿m' has olvidat del tot... mes com m' afiges
no saps, quan jo te cride y tu no vens!

Musa dels tendres anys; acás és l' hora
de que tu ja may més tornes á mí,
deixantme del barranch fondo á la vora,
perdut y abandonat en món camí.

Passaren del rellotge de ma vida
dels grans de arena més de la mitat;
la part qu' omplí la joventut se vuida;
lo qu' era esvenidor, ara es passat.

Mes encara que veus que se desfulla
flor á flor lo planell de lo meu hort,
que 's fá rogenca ja la verda fulla,
y pera ell la primavera ha mort;

de tart en tart encara m' apareixes,
mes no eres la mateixa pera mí;
huí quan te veig, desconhortat me deixes,
puix no me dones tes caricies huí.

Huí tos esguarts despreciatius me llances,
no em sonriuen tos llabis apretats,
y me afones en tristes anyorances
al remembrar ensonnis ja passats.

Y sentint tot aixó, encara moure
fas la sanch del meu cor, qu' es vell y sent;
y me obligues mos ulls oberts á cloure,
si esguardar gosen ta bellesa ardent.

Peró de blau y rosa ja no pintes
pera 'l meu pensament res de este món;
trecats ja els vidres, ja no veig les tintes
mes que del color negre qu' elles son.

Ja en torn no volen de tes formes nées
les ilusions, com cantadors aucells
de bechs daurats y de blavenques cúes,
d' ulls lluminosos y de pits vermells.

Ja no esten de ma vista en la llunyaça
son alegre infinit l' esvenidor;
ja en son jardí no veig á l' Esperança
oferitme may més ses pomes d' or.

Ni goje tes ullades falagueres,
ni de tos llabis taste ja la mel,
ni me pots ja donar ales llaugereres,
y vole y vole y may aplegue al cel.

Tot en lo món sota son pes afona
lo peu del temps que nos calciga llarch,
y es de tots los adeus qu' el home dona
el de sa joventut el més amarch.

1878.

JACINTO LABAILA

PASSEIG PE 'L MOLL

(D' un libre inédit)

Mo moll, llenca de terra estreta y llarga-
ruda que no figura en lo mapa, vist
desde ma ciutat natal, y de lluny, té la forma
d' una dalla sobre 'l mar.

Aquest s' exten á una y altra banda presentant dos aspectes completament distints. Fora 'l port, mogut y estrellant son onatge en las rocas; dintre 'l port, plá, tranquil, transparent com un llach. Si un lleuger ventijol lo rissa sols logra produhir en sa planura sombrejadas clapas aquí y allá, com las rissadas clapas de pel respallat al revés.

De part de fora, 'l mar se pert en l' horisó, y aixampla de cap á cap sa línea recta tirada á dret fil sobre 'l cel, però á dins del port té per límit la costa, una franja de verdor de la campinya que, paralela al moll, ficantse més endins, fent revols y reconadas, trenca després y 's difuma al lluny. La població s' exten á la espatlla entre 'l moll y la costa.

Allá á la cayguda de la tarde lo paisatge es preciosíssim. Un sol esplendent l' ilumina, un cel rialler s' enmiralla en aquelles ayguas, diluhintse ab un blau clar, puríssim, casi blanch, y tenyintse en tota la ratlla del mar ab imperceptibles gradacions del viola y rosa, suaus, indefinibles. En l' ayre pur, humit y salitrós, totas las siluetas adquireixen la nitidesa y precisió de la *cámara-oscura*, y quan lo sol se pon, l' espectacle que 's produheix es espléndit.

Lo sol, á la posta, concentra en son disch rodó sa llum viva de metall fos á la temperatura blanca. Allavors, una ampla ratxa de polsim d' or cau com pluja suavíssima sobre las onas, mentres los últims raigs encenen, inflaman, llepan ab vivas tiras de llum tots los objectes del quadro; al lluny los vidres de las torratxas, aprop las blancas casetas de la sanitat á la entrada del port, los arbres dels barcos, los cascos, enquitranats y pintats de negre lluhent que reflectan en l' aygua grans tacas negras com glopadas de tinta, y 'ls tochs del sol enfonzantse ab tremolor serpentina.

Al moll ¡quina vida y animació en aquella hora, ab la carga y descarga! ¡quín formigueig de gent; capatassos, camálchs, mariners y carreters anant y venint entre 'ls carros, las botas, las dogas, las pilas de taronjas ó bacallá! En

tota la llargada del moll, algunas tabernas improvisadas ab quatre pals y un parell d'estoras podridas. Los carrabiners ab guants verts y molt estirats passejan de grupo en grupo; al mitj de la feyna de descarga, una tauleta ó una báscula y algú qu' apunta ó compta. Y 'ls barcos grontxanse en l' aygua, y 'l sol ponentse.

¡Quántas vegadas he contemplat l' espectacle desde la mateixa punta! La punta té quelcom d' islot solitari, ab sa gran lleterna entre 'l rocám de l' embocadura. Allí no hi arriba la remor de la descarga, ni 's té enfront altra vista que la costa hont se pon lo sol, ó algun yacht inglés, lleujer y bonich, anclat fora del bosch de mástils del centre. En lo bell punt en que vá á pòndres, d' allí s' ha de veure 'l sol. Ja va estrenyent sa estela lluminosa, compacta al lluny, aquí á nostres peus partida á trossos com bossinets de mirall, sobrenadant entre 'l nácar y la sabonera de las onas. Un oretj suau y fresch os besa 'l front y dringa la cadena qu' amarra 'l yacht ab lo melancólich clapoteig de las onas que s' agitan un moment abans de dormirse. Aquesta es l' hora en que l' horisó 's tenyeix de colors de rosa marcida y tot ressaltá ab més precisió; aquesta es l' hora en que la remor del aygua es més dolça y més trista; fins se sent lo gotejar de las rocas després d' una lleujera brançada del aygua, qu' esparjeix més forta olor d' ostras y quítrá. En aquest' hora, en fí, tornan las barcas de pescar... Ja tornan... Las heu vistas sobre la planuria del mar tota la tarde, aquella esquadra de blancas velas llatinas, com vol de gallinetas... Eran lluny, lluny... Ja son aquí... La vela que semblava com una petita ala de colom, passa per devant de la punta com un inmens fantasma que tapa 'l sol, y exten sobre d' ella un instant una vasta ombra. Lo barco, que semblava una closca, s' engrandeix, y sentats en la popa veyeu als mariners sopant mentres fan via y arriban á l' orella sos renechs y sas conversas. Y l' ampla estela remoreja rera 'l barco, trencant l' onatge ab una glopada vastíssima de sabonera, y mentres la vela se va allunyant dintre 'l port, ne passa un altra, y un altra, com llarga professó de fantasmas gegants, com magestuosa filera de frares ab colossal caputxa... Y 'l sol se pon... L' ayre bufa més fort y més fret; un últim raig guspireja en la escuma, s' evapora en lo zénit enrojint un pobre nuvolet, y las onas s' adormen.

En l' esblanquehida atmósfera de la celistia sols puch distingir lo yacht que segueix grontxantse. Sona á coberta un acordeon tocant sonatas inglesas. L' escassa tripulació, lluny de sa patria, fent escala d' una nit en un port de tercer ordre, mata 'l temps com pot, mentres jo, sentat en l' escollera, tot sol, sol com qui diu en mitj del mar, me daleixo escoltant aquella música. ¡Qué dolça, qué trista en aquell' hora, bressada per las ratxas de vent qu' ara la portan cap á mí, ara la confonen ab lo remoreig de las onas adormidas, que clapotejan á mos peus! ¡Per qué té aquest atractiu pera mí aquella tonada melangiosa del Nort, sota 'l cel del Mitjdia, en un port de tercer ordre, lluny los tripulants de sa patria, fent escala d' un dia!

Quan m' also pera emprendre la tornada, venen cap á mí un vell inglés ab una senyoreta de brasset. Son tripulants del yacht; los dos tipos de sempre, los tipos d' inglés á Espanya: ell, ab la cara de tots los retratos del *Grafick*, la barba de mariner, vermell com un pebrot, amplas espatllas, grans peus, y caminar xaparro; ella, una miss tota esllanguida, vestida ab un *water-proof*, y sens altre gallaret que 'l vel del sombrero qu' esbateja ab lo ventjoi.

A un crit d' ell responen los del yacht y s' acosta la llanxa; hi entran, xipollejan los remos

á compás, y s' allunyan, deixantme en lo moll solitari, encantat, embadalit. ¿Cóm m' en aniria ab ell? ¡Qui sab ahont serán d' aquí vuyt dias!...

De retorn, trobo algun qu' altre pescador de canya qu' ha passat la tarde entre 'l rocám; algun mariner vell dels que se solen veure per las platjas y 'ls ports, contemplant la mar horas y horas, com qui contempla encisat una estimada. ¡Pobre vellet que sent l' anyoransa de tanta grandesa, de las tempestats y 'ls viatjes!...

Si gosés, l' abrassaria.

J. YXART.

APLECH

DE CATALANISTAS FRANCESOS Y ESPANYOLS
AL ROSSELLÓ

Mos dias 17 y 18 de Juny, foren los escullits pera portar á cap la projectada festa literaria, que ab un més d' anticipació estava ja organisantse, y qual resultat felicíssim ha correspost á totas las esperansas que en tal aplech patriótic s' havian fundat.

En lo tren de las cinch del matí, sortiren en número de trenta los catalanistas de Barcelona, presidits per don Lluís Cutchet, y ab un temps encubert y plujós arrivaren á Banyuls de la Marenda, á las duas de la tarde. L' aspecte que presentava la estació d' aquest poble y la entusiasta rebuda que 'ls rossellonesos feren als catalans, son superiors á tota ponderació y constituhexen un dels actes més bonichs y grans, dels que 'n vessa arréu lo bon patriotisme, la expansió y lo sentiment. Aflerats davant l' estació y al costat de la vía s' hi veyea la comitiva dels catalanistas francesos composta del Rector y Alcalde de Banyuls, Srs. Roux y Pascal, y de tots los perpinyanesos, y representants d' altres vilas y ciutats de Fransa que s' associaren á la festa, y enviaren dignes representants. La bandera d' Espanya era col·locada al mitj de duas de francesas y la música executant varis ayres patriótics d' abduas nacions, las descárregas de fusellería, y los viscas entusiastas que milenars de veus llensavan, feyan de tot lo conjunt un quadro plé de vida, animació y originalitat. L' abrassada de germans que 'ls catalans d' ensá y d' enllá del Pirineu, se dongueren alashoras, fou tant espontánea com expressiva y 'ls cors tots conmoguts glatian d' entussiasme davant d' aquella manifestació robusta de la vitalitat d' un poble que á pesar de estar dividit oficialmente per duas nacionalitats, y materialment per una altiva muralla de roca; sab aplanar aquesta y oblidar las altres pera agermanarse, parlar la seva llengua y enmirallarse recíprocament en sas tradicions, costums, historia y fesomía.

La comitiva s' organisá desseguida ananthi davant la municipalitat de Banyuls, ab sos macers de gala y atravesant los principals carrers, plens de gernació que curiosa contemplava lo bell exemple que alashoras estavan donant los fills de S. Lluís y d' En Jaume I; se encaminá á la sala Rouanet, situada vora la mar, ahont nos obsequiaren ab un delicat refresch y ahont comensaren las coneixensas y presentacions, y ahont coneguerem per primer colp amichs cordialíssims y cors nobles que no desmentexen pás la bona rassa de que venen.

Lo poble de Banyuls-sur-mer, está pintorescament situat en forma d' anfiteatre, vora una cala natural, y son aspecte es tan atractiu y en-

cisador, que justifica magníficament l' antich adagi rossellonés:

Banyuls es vora Colliure,
hi ha d' anar qui vol ben viure.

Sa fesomía es tant típica y agradosa, y tant catalana al propi temps, que podem ben dir que als catalans d' assí nos semblava trobarnos encara en qualsevol de nostres bellas poblacions de la costa del Mediterrá, ja que res hi manca pera confondre á Banyuls ab S. Feliu de Guixols, Palamós, Lloret, etc... Las embarcacions de pesca y cabotaje que en lo port hi havia, issaren bandera francesa en senyal de festa y tota la població prenía part en lo gotx y animació, acompanyant ab lo major ordre á la comitiva d' escriptors y amants de las glorias de la terra que aná á visitar lo port y un grandió laborati que ab lo nom del eminent geógraf Aragó s' está construhint en lo contra-moll pera l' estudi de la piscicultura y observatori marítim, establiment nacional próxim ja á inaugurarse, y qual instalació donará profitosos resultats. Desde una miranda del mateix, contemplarem lo bell panorama, mitj encubert per algun núvol que no era prou espés per taparnos las nègras aristas de la vella *Torra de Madaloch* que dalt d' un turó vehí s' aixeca encara fantástica é imponent, fentli bon costat las agudas Alberas y la massa gegantina del Canigó, que més lluny ensenyava sos claps de neu embolcallats entre la boyrina.

Lo Laboratori Aragó y la esglesia dedicada á la Inmaculada Concepció son los dos edificis més notables de Banyuls y que mereixen una detinguda visita. La segona, ha sigut edificada tota ab los fondos particulars del reverent rector mossen Francesch Roux, qui també l' ha dirigida, y qui pot estar ben orgullós de la seva obra. Pertany lo nou temple á un estil románich-trancisió, haventse fet en tot ell molt us de la policromía, admirantshi varias obras de fusta, artísticament tallada, entre ellas los altars major y laterals y una trona de un gust irreproachable y artísticament colorida ab armonía al ordre arquitectónich del temple.

L' acte capital del dia 17 va ser la sessió literaria, que fou celebrada en la mateixa sala Rouanet, artísticament decorada per don Vicens Vigo. Hi assistiren tots los catalans y rossellonesos, y moltas senyoras y senyoretas, sacerdots, militars y las autoritats de Banyuls. Ocupavan la presidencia lo senyor alcalde, Mr. Justin Pepratx, president de la comissió de catalanistas rossellonesos, Mr. Camilo Laforgue, president de la *Maintenance del Lengüadoc* y Mr. A. Roque Ferrier, secretari de la *Societat de llengüas romanas* que ab l' anterior vingué de Montpellier pera fer entrega de las medallas que 'ls poetas catalans guanyaren en lo darrer concurs de Maig celebrat en aquesta última ciutat.

Mr. Pepratx obrí la sessió en francés, pronunciant un correcte y atinat discurs presentant als poetas espanyols y dibuxant la figura literaria de cada hù, ab encertada frase y gráfica expressió. Terminat son parlament de presentació, digué: «Senyors, desd' ara, no sentireu mes que parlar en catalá, la llengua de casa nostra,» y aixís fou; y l' auditori entusiasta é identificat perfectament ab l' objecte patriótic y digne que allí 'ns portava, acullí ab una bona mostra d' assentiment lo discurs de Mr. Pepratx y saludá al venerable don Lluís Cutchet, que tot conmogut doná lectura de son bell parlament de salutació, que 'ls barcelonins conexen ja per haverse publicat en *La Renaixensa*. A la dreita de la taula presidencial hi havian los se-

LA TORNADA DEL TREBALL — COMPOSICIÓ DE J. PAHISSA

ESPERANT — QUADRO DE TAMBURINI, DIBUIX DEL MATEIX AUTOR

nyors Reynés (Amadeu) y Oller, secretaris respectivament de las comissions francesa y espanyola. Seguidament se doná lectura dels treballs següents: Lo senyor degá dels poetas rossellonesos Mr. Pierre Courtais, llegí *Los noms de casa* y las fábulas *Lo llargandaix y la tortuga* y *Lo papalló y l' infant*, lo senyor Agulló (Ferran) *L' hereuhet de Mas-Graner*, lo qui firma eixas ratllas una improvisació titulada *Als germans del Rosselló*, Mossen Boxeda *La ayguadera falsa*, (poesia festiva de son oncle canonge ja difunt), lo senyor don Eduart Toda *Cel y Mar*, lo senyor Riera y Bertran *Catalunya al Rosselló*, del mestre en Gay Saber don Angel Guimerá, lo senyor Ixart *Lletra a Guimerá*, mossen Boxeda *La cardina*, lo senyor Matheu *La cansó del Jochs Florals*, mossen Bonafont, conegut per «lo Pastorellet de la Vall d' Arles» llegí sa poesia *A la llengua catalana del Rosselló*, Mr. Talrich, de París, enviá son *Cant al Rosselló*, que fou llegit per son nebot, y finalment, don Jaume Collell, canonge de la Seu de Vich, doná a coneixer per primer colp dos cants del poema *Canigó*, de nostre mossen Jascinto Verdagner, que foren un digne coronament á tan notable sessió literaria, en la qual tots los treballs van ser acullits per lo poble rossellonés ab veritables esclats d' entusiasme y aprovació.

Després lo senyor President, feu llegir lo judici que 'ls treballs presentats á concurs havian merescut del Jurat de la Societat de llengües romanes y aná cridant per ordre als senyors Agulló, Laporta, Verdú, Blanch y Romani, Trías y Batet, pera ferlos entrega solemnement dels premis que en lo certámen havian obtingut.

Acabada la sessió literaria, tingué lloch lo dinar oficial, servit en la Fonda rossellonesa per lo senyor Reig y Viader, qui tingué la felís idea de redactar en catalá lo *menú*, que luxosament imprés se repartí á tots los comensals, y que contenia estampada al dors una axerida poesia titulada: *¡Viva Banyuls!* original del senyor rector mossen Roux.

Acabat lo dinar, al que assistiren Mr. Pierre Vidal, bibliotecari de Perpinyá, y entusiasta y erudit autor de *La Guide historique et pittoresque des Pyrénées Orientales* y la del *Vernet et vallées du Canigou*; Mrs. Laforgue y Roque-Ferrier, lo batlle y rector de Banyuls, y los distingits perpinyanesos senyors doctors Donnezan, Vallarino y Auriol, lo advocat Reynés, lo notari Fabre, l' abat Boxeda, lo Pastorellet de la Vall de Arles, Mr. Pepratx (germá), en fi, tots los que concorregueren á la sessió y que ab unió dels catalans de assí, pronunciaren entusiasmas bríndis patriótics encaminats á estrenyer los llassos de germanó entre las duas comarcas, merexent citarse per sa oportunitat y ab l' ordre que foren dits los dels senyors Pepratx (Justin), Laforgue, Riba, Cutxet, Fabre, Collell, Lavall, Oller, Courtais, Forteza (D. Thomás) Roque-Ferrier, Melcior de Palau (qui llegí una inspirada poesia catalana, tan original y plena d' entusiasme com totas las sevas), Riera y Bertran, y Arabia y Solanas.

Lo jovent perpinyanés ab notable afinació y exquisit sentiment cantá á las horas á chor las populars melodías «Lo pardal» y «Las montanyas regaladas» que foren molt ben rebudas per tothom que admirá lo bon acert ab que los joves de la alta societat perpinyanesa s' associen pera aprendre y cantar las ricas é immortals tonadas de la sempre inspirada musa del poble, celebrant entre ells triadas festivals y conservant encara la costum de anar á fer las *camarellas* per Pascua, usansa que prova que allí lo caràcter catalá no es, tot y trobarse á Fransa,

tant desfressat, com aquí, ahont ben segur que nostre ridícula *high life* trobaria estrany y se donaria de menos de cantar en catalá per los carers de Barcelona. Pera finir lo dinar, lo senyor Rector dirigí, y tots los comensals acompanyarem, sa cansó *¡Viva Banyuls!* Se doná després comte de las adhesions rebudas pera la festa, dels que 's trobavan impossibilitats d' assistirhi, entre las quals la del Compte de Tolsosa, y las dels Srs. Talrich, Guizot, Gaillard, Laporta, Roig, Blanch y Romani.

Nos alsarem de taula á las deu de la nit y un tren especial posat per la «Compagnie du Midi» á disposició dels Excursionistas nos conduhí á Perpinyá ahont arribarem al cap d' una hora.

L' endemá dilluns, á las deu del matí y ab un temps espléndit, sortirem cap á Elna, ahont nos acompanyaren los germans Pepratx y los Srs. Vidal, Roux y Bonafont. Dexáume donar la paráula al excelent Mr. Vidal, qui en la «Guide» retrata graficament á Elna quan diu: «Se divideix en dos partions la *Vila-Alta* y la *Vila-Baixa*, trobantse també historiadors ó geógrafos que parlan de *las duas vilas d' Elna*. A la *Vila-Baixa* res hi ha que veure, no obstant poden examinarse ab interés los restos de las murallas antigas, flanquejadas per torras que la voltavan y la unian á la *Vila-Alta*. Al costat N. O. s' hi veu adherida á la fortificació una obra de forma particular que encara avuy ne diuen *Lo Pou de las Encantadas*. Aquest bastió y las altres defenses datan segurament de la Etat Mitjana y dels temps moderns. Res se conserva actualment a Elna de la antigua *Iliberis* y del *Castrum Helenæ*. Los claustres y la catedral de la *Vila-Alta* son d' una época relativament mes moderna.»

En efecte, lo mes notable d' Elna es la Catedral, que segons lo mateix Mr. Pierre Vidal, fou feta de las despullas d' una altra de mes primitiva, que la tradició suposava que 'l bisbe Berenguer de retorn d' una pelegrinació á Jerusalem, l' havia feta construhir ab los mateixos planos que la del Sant Sepulcre.

La portada es románica, y acaba ab un murret enmarletat que te als extrems dos campanars desiguals. Lo mes elevat allarga sobre l' ayre sa massa imponent ab una valentia sorprendent. Los contraforts atalussats que 'l sostenen datan de 1415. Lo claustre es lo mes notable de la Catedral d' Elna. Mr. Vidal, que 'ns feu amablement de *cicerone*, diu en sa obra que es un monument digne de cridar la atenció de tot home que estime l' art; lo malaguanyat historiador B. Alart diu que es per sa bellesa artística y per los recorts històrics que enclou la despulla mes preciosa de la arquitectura rossellonesa, mentres lo baró Taylor la proclama una de las obras mes grans de l' arquitectura románica en lo Mitx-dia de Fransa.

Efectivament, lo claustre d' Elna mereix ben be una visita de l' artista y l' arqueòlech, segur de que no 's penedirá del viatge; puig difícilment pot veure's en altre d' época consemblant la riquesa y varietat de capitells, baixos relleus, frisos, y motius d' ornamentació tant originals y variats. Aixó, afegit á que la solidés de fábrica está perfectament assegurada y la superioritat gubernativa vetlla constantment pera assegurar la conservació d' aytal obra d' art, fa que la satisfacció del amant de las joyas històriques siga doble y agradosa. Emplearem tot lo matí y part de la tarde del dia 18 en visitar á Elna, y á las 5 de la mateixa retornarem á Perpinyá, després d' haver gosat desde la *terrasse* de la Catedral, la bella vista de la comarca rossellonesa que ab lo far de Port-Vendres al S. E., la mole del Canigó mitx nevat, las Corberas, y

'ls vergers de Prades, al lluny; feyan delicat y espléndit contrast ab la plana tota conreuhada y en la que 'ls blats onejavan esperant la faus, las vinyas ensenyavan sas sarments ufanas; mentres los tres rius, que nostre Verdagner en son poema compara ab tres cordas d' una lira, atravessan tot lo lo Rosselló fecundantlo y portant al mar sas corrents alletadas per las neus eternas.

A Perpinyá forem obsequiats per lo Sr. Pepratx ab un refresch en uns bells jardins de sa propietat, situats vora la estació del ferrocarril, y després anarem á recorre la ciutadela fundada per D. Jaume I d' Aragó, y ahont hi ha en la capella que avuy serveix de sala d' armas, una bella portada románica-transició completament exacta fins en sos mes petits detalls á altra de Palma de Mallorca. Vegerem rápidament la Biblioteca, ahont Mr. Vidal nos posá de manifest moltes riquesas y curiositats bibliográficas, entre ellas un llibre d' oracions en pergami del del sigle IX; vegerem lo Museu, la esglesia de Sant Joan, la antiga Catedral, ab una portada románica primitiva única en son género, lo Castellet, la *Pepinière* y lo Passeig dels Plátanos.

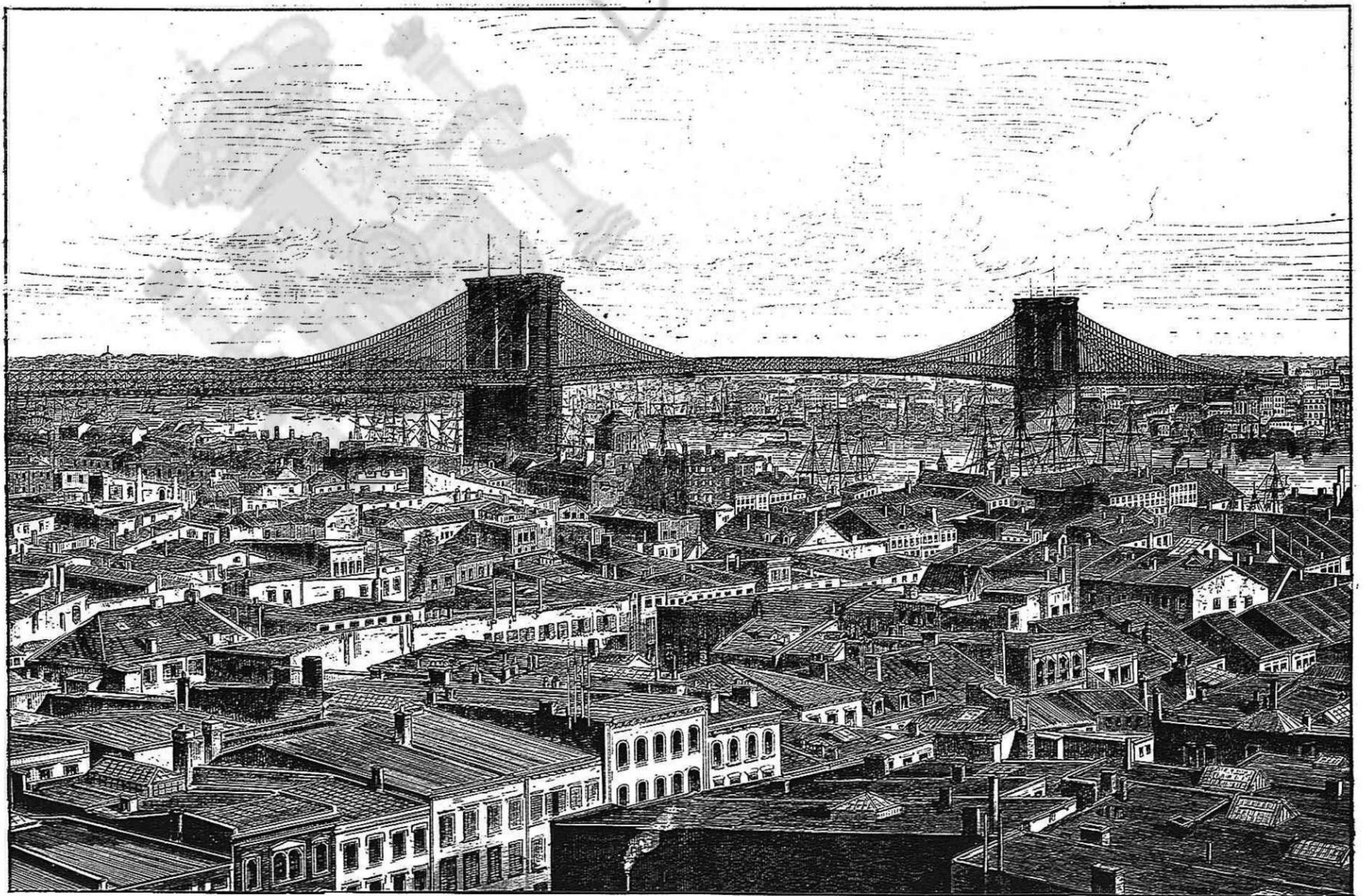
La Secció del Rosselló del Club alpí-francés y las societats literarias de Perpinyá, nos tenian preparat altre obsequi, que consistí en un dinar verdaderament sumptuós que 'ns donaren en l' *Hotel de Mr. Carbonell*, y que fou servit abundant y delicadament. Als costats de la presidencia hi havian los retratos de nostres Mestres en Gay saber y la bandera d' Espanya voltada de cintas tricolor. Ocupá la presidencia de la taula D. Jascinto Verdagner, qui tenia á sos costats á Mr. Levn Ferrer, Pierre Vidal, Justin Pepratx y Angel Guimerá, ocupant los altres llochs de preferencia Mrs. Bonafont, Pepratx germá, Pascal, Fabre, Collell, Toda, Riera y Bertran, etc. La expansió mes animada regná en lo dinar y los perpinyanesos no oblidavan cap detall ni moment pera atendre'ns, obsequiarnos, y fernos agradables las horas que ab ells varem permanecer.

Lo Sr. Riera y Bertran regraciá lo obsequi que dels rossellonesos rebíam, ab un entusiasma discurs, que termená oferint una corona de llorer al infatigable Mr. Pepratx, en nom de tots los catalanistas d' Espanya. Alashoras lo Sr. Pepratx germá, n' oferí duas en nom dels perpinyanesos á Mossen Verdagner y D. Angel Guimerá, y després d' oportunitíssims bríndis á la fraternitat dels dos pobles, á la llengua catalana, y á la amistat perpétua dels allí reunits, pronunciats per los Srs. Bonafont, Ferrer, Arabia, Pierre Vidal, Collell, Pié, Riba, y Fabre; lo Sr. Collell llegí altres fragments del poema «Canigó» de Mossen Verdagner, y varias de sas fábulas satíricas, lo Sr. Vilanova nos doná a coneixer un quadro inédit de costums barceloninas, y lo Sr. Pepratx varis fragments de sa fidel traducció francesa de l' «Atlántida.»

Pera mellor complement de la festa, la Societat «Cercle l' Union» nos oferí un interminable *punch* en son antich y suntuari local històric, ahont en ausencia de Mr. Jamber de Passa, lo Sr. Tresorer Mr. Guixou-Pagés, nos doná la benvinguda y 'ns presentá oficialment. Impossible es imaginarse lo agradables que trascorregueren las horas en «L' Union» ahont forem també obsequiats d' una manera espléndida y delicada y ahont també s' improvisá una petita vetllada literaria-musical, en la que francesos y espanyols, ó mes ben dit, catalans d' assí y d' allá, agotarem quasi tot lo repertori de cansons populars, poesias, articles, quadros, escoltat tot agradosament y dit entre la intimitat mes expansiva y la mes franca reunió.

VISTA DEL PONT D' UNIÓ ENTRE NEW-YORK Y BROOKLYN, SITUAT EN LA RIBERA DE L' EST, OBERT Á LA CIRCULACIÓ LO 24 DE MAIG
Tret d' una fotografia

PONT D' UNIÓ ENTRE NEW-YORK Y BROOKLYN. — VISTA DESDE LA RIBERA DE L' EST

REYNALS Y RABASSA

ESTUDI BIOGRÀFIC Y LITERARI
LLEGIT EN LA SESSIÓ PÚBLICA QUE CELEBRÀ 'L DIA 20 DE MAIG DE 1883
LA REAL ACADEMIA DE BONAS LLETRES DE BARCELONA

Continuació

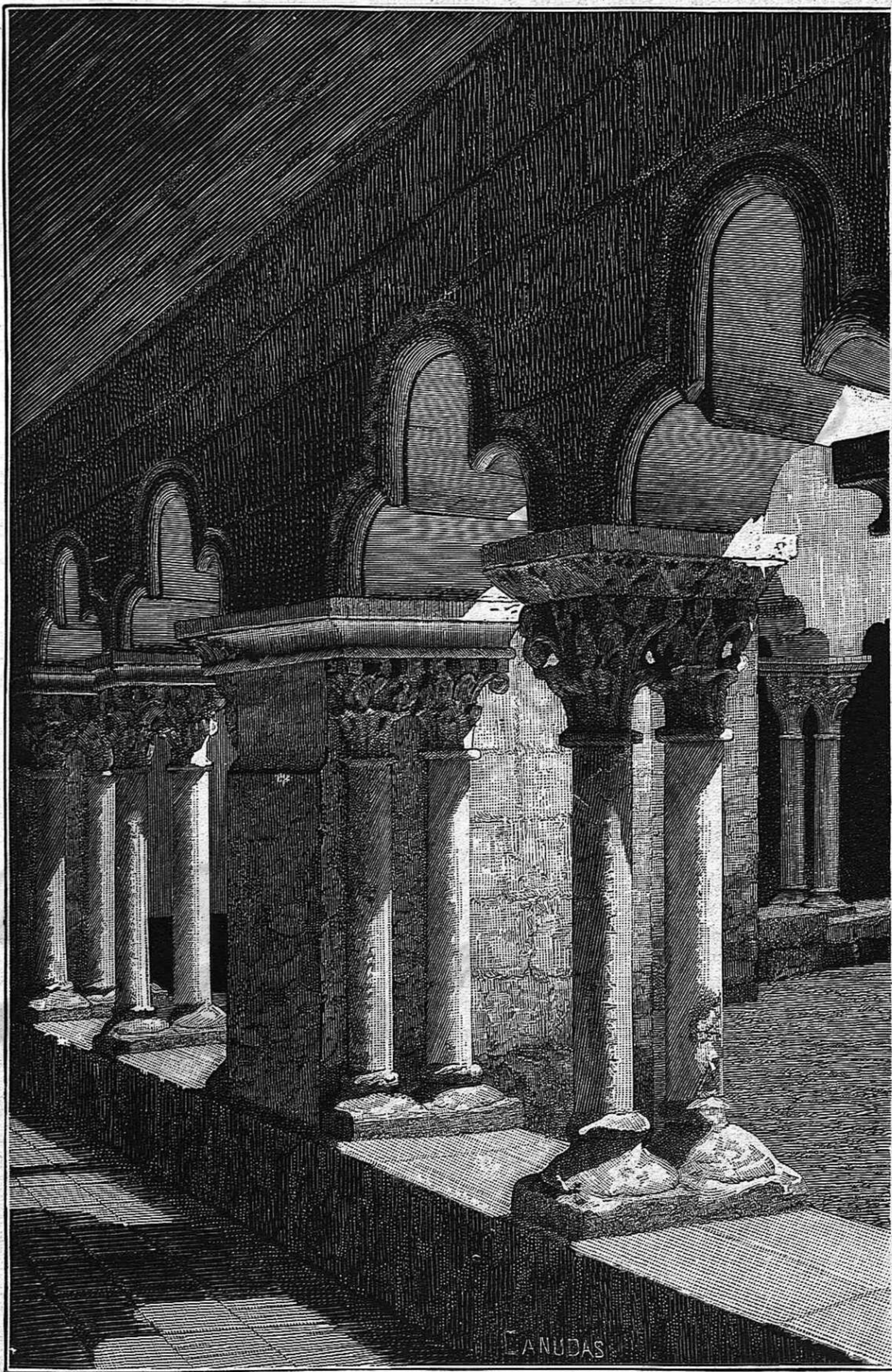
Bon exemple'n son alguns notabilíssims treballs que ab son nom han vist la llum pública, prescindint d'altres que no s'han dat á l'estampa ó qu'escrigué en interés ó en nom d'alguna Corporació. En 1854 l'Institut agrícola català de Sant Isidro li encarregá junt ab l'inoblidable Permanyer la redacció del Informe sobre 'ls medis d'obviar los inconvenients qu'oposava la legislació hipotecaria d'Espanya, alashoras vigent, á la plantificació de las societats de crédito territorial, y encarregat de la primera part ó sia dels drets d'aquestas societats, treball en que lluheix lo conexement de nostra legislació civil y de las estrangeras sobre la materia, y l'elevat criteri del jurisconsult unit á un gran sentit práctic per fer aplicables las doctrinas, ficsa son criteri sobre las reformas jurídicas ab las següents paraulas: «Lo prestigi de las instituciones, sa honra, son títol de noblesa, no son sinó las meditaciones, estudis ó controversias qu'han suscitat pera venir á la llum del món. Per altra part, s'han fet tantas reformas precipitadas y tractat ab tan poch mirament los principis jurídichs, qu'es precís comensar una saludable reacció, fins, si 's vol, corrent lo perill de ser tractats de difusos ó superfluos. Ja cal que 'ns acostumem á las superfluitats científicas; sols axís pot tenir la ley lo respecte que se li deu, y viure las instituciones lo sossegada vida d'altres paissos. Sols respectantse la ley y vivint sossegada vida las instituciones, poden ser una y altras perfeccionables y progressivas.» Ab motiu d'haverse publicat en 1852 lo projecte de Códich civil, defensa 'l sistema de la llibertat testamentaria en oposició al de la successió forcosa en una serie d'articles inserits en lo *Diario de Barcelona*, y que no son

lo que menos part ha tingut en sa alta reputació científica; y ab aqueixa ocasió esposa sa teoria general sobre 'l desenvolvement del dret, qu'aplica á la justificació del sistema legitimari de Catalunya. Los Gremis d'aquesta ciutat li demanan en 1860 que surta á la defensa de las casas que posehexen y que 's volgué compendre en las lleys desamortizadoras, y ab lo títol de *La Desamortización y los Gremios* presenta son concepte sobre la naturalesa y capacita

considerada filosóficamente, tema dat als opositors á la cátedra de legislació comparada, vacant alashoras en l'Universitat central. Té per perillosa l'ecessiva intervenció del Estat en totas las esferas de la activitat social; y aprofita la ocasió de presentar son criteri sobre 'ls límits de l'acció gubernativa quan escriu en 1866, á instancia d'una respectable Companyia de ferrocarrils, lo folleto titulat: *Las Compañias de ferrocarriles y el Estado* en vista del projecte de ley presentat á las Corts sobre ausilis á aquellas empresas. Al combatre en son opúscul *El matrimonio civil y la libertad de cultos* l'introducció d'aquella novetat á Espanya, desplega sa teoria sobre 'l matrimoni segons dret natural, qu'es lo matrimoni essencial relligiós; y, encara qu'incidentalment, presenta son concepte de la familia en igual sentit que, molt jove encara, ho havia fet ja ab lluminosas indicacions en son discurs pera 'l Doctorat, y més estensament en sos articles sobre 'l Códich civil en projecte. Y quan en 1874 redactá per encàrrech d'alguns companys (1), com ell convocats per lo *Centro hispano-ultramariño* d'aquesta ciutat, lo dictámen que se 'ls hi demaná sobre l'anomenada qüestió del *Virginius*, ficsa sos principis de dret internacional públich lo mateix baix lo punt de vista de l'independencia de cada nació pera 'l judici dels actes atentatoris contra sos drets, que baix lo de la responsabilitat de cada Estat respecte als altres per los actes criminals de sos súbdits.

Fins en sas oracions académicas, á pesar de la distinta índole literaria y distinta forma, es sa tendencia igual á la dels altres escrits seus. Desapareix en

ellas lo fet concret; però hi quedan ó l'institució á combatre, ó la corrent d'ideas á aturar, y l'un dia combat lo divorci eczaminantlo en sas relacions ab la civilitació; un altre, ab ocasió de parlar del *dret en nostres dias* (2), ataca

BARCELONA. — CLAUSTRE DE SANT PAU DEL CAMP

legal de las personas jurídicas y ficsa las relaciones de la propietat territorial ab ellas; ideas, sobretot la primera, que desplegó d'una manera més concreta en l'article que publicá en la *Escuela del Derecho*, en 1864, ab l'epígrafe *Observaciones sobre la constitucion de las personas jurídicas*; y una y altra en la notabilíssima Memoria qu'escrigué en 1865, y doná á llum dos anys més endavant, sobre las *Diferencias entre la propiedad colectiva y la individual*

(1) Los lletrats als qui demaná dictámen lo *Centro hispano-ultramariño* foren, á més de D. Estanislau Reynals y Rabassa, D. Francisco Barret, D. Melcior Ferrer, D. Joseph Flaquer y l'autor d'aquest treball.
(2) Discurs llegit en la sessió inaugural de l'Academia de Jurisprudencia y Legislació d'esta ciutat lo 27 de Novembre de 1859.

enérgicament la tendència a l'uniformitat; en una oració inaugural (1) impugna las doctrinas que s' decoran ab lo nom de *dret nou*; y en la del any següent (2) hi oposa las del que intitula *dret cristià*. Lo mateix s' observa en los diversos articles de periódichs en que parla com a home de dret, per exemple en los que publicá 'l 1854 en lo *Diario de Barcelona* ab lo títol de *La escola mercantil y 'l dret* pera refutar lo principi de la dita escola: «lo comers sobre tot, lo comers abans que tot, y la pau com a medi.» Igual caràcter tenen altres escrits, també fins a cert punt didàctichs, com l' article, encara inédit, sobre la *Codificació* qu' havia d' insertarse en lo *Diccionario de Política y Administración* comensat a publicar en 1867 per los Srs. Suarez Inclán y Barca (3), en lo que no s' limita a tractar aquest assumpte en son sentit general, en sa abstracció científica, sinó que l' aborda com a tendència de la nostr' época, com a problema jurídic y social alhora, com a corrent de l' opinió dels nostres dias y a la qual interroga cara a cara sobre sa llegitimitat. Y si, menos curta sa vida, hagués tingut ocasió de desenvolupar las numerosas ideas que en estat embrionari, en forma de simple apuntació la major part, y algunas en reduhit dessarrollo, s' han trobat entre sos papers cuydadosament classificats baix los epígrafes de filosofia del dret, desenvolupament del dret, ideas modernes sobre codificació, comentaris al Códich (dret civil) y altres, lo teòric y práctic s' haurian confós també, y la doctrina general s' hauria d' estreure d' entre las consideracions ab que n' es aplicació.

¿Li faltavan a Reynals condicions pera tractar las materias del dret en sa abstracció pura? Nó, certament. Sols per un resúmen mol imperfecte, dat a llum per sos dexebles, conexas llistons de dret civil, mercantil y penal, resúmen qu' abans de morir revisava, corretjint-lo y adicionantlo pera ferlo materia d' un llibre; sols per sas apuntacions conexas los *Prolegómenos del derecho* que tenia en projecte; però un y altre treball demostran sa grandíssima aptitud pera 'ls didàctichs; y la manera de tractar tots los assumptes, al revelar sa afició a la alta especulació científica, dexa presentir lo qu' haurian sigut sos treballs literaris d' aquesta índole. Si no s' hi dedicá, fou degut a las circumstancies que 'l rodejaren, y pot ser al caràcter del país en que vivia, país de sentit práctic com Catalunya; crech, no obstant, més influent la primera causa, y recentment la lamentava un dels nostres primers repúblichs ab ocasió de parlar de Moreno Nieto.

Sia com sia, quan se recorren los treballs jurídichs de Reynals; quan s' observan lo caràcter de sa ensenyansa, lo caràcter de sas peroracions en las academias, lo caràcter de sos escrits, son criteri en totas las ocasions, l' inclinació general de sos estudis, la base fundamental de sos conexements, son esperit jurídic, sas predileccions en quant als assumptes que tracta, se 'l troba afiliat, sens perdre sa individualitat literaria, a l' escola jurídica catalana. En ella sobressurt entre tots y s' iguala ab los millors. Pren de Martí d' Eixalá l' hábit d' observació dels fets y 'l método analítich pera conèxerlos, però s' distingeix del mestre en no circumscriures com ell a treballs purament didàctichs. Segueix a Rey en lo respecte a las institucions jurídicas seculares y sobre totas en l' ordre civil a la de la llibertat testamentaria,

peró lo que aquell concreta ab sentit merament práctic, Reynals ho generalisa; y al sostenir-ho ab relació a Catalunya, 'l polemista discorre en lo camp de la filosofia del dret y del dret nacional comparat. Estima ab Vives la legislació catalana, però no descendeix com ell al comentari: recorre l' institució en lo moment de sa aparició, la profunda en sos elements, y la sintetisa ab lo criteri de las circumstancies que l' han acompanyada en son desenvolupament. Coincideix ab Permanyer en lo sentit cristià ab que s' deuen jutjar la familia y la propietat en las institucions en que 'l dret civil las desarrolla; però 'l principi cristià no es pera ell un criteri merament filosófic de superior llinatge, sinó element històric del organisme d' aquelles institucions. Y per análogas semblansas está unit ab tots los altres juriconsults que forman l' ilustre pléyade d' aquella escola, com per otras diferencies per l' estil conserva sa individualitat entre 'ls més precials.

Peró no fou Reynals simplement juriconsult. Sempre será aquest lo caràcter sobressurtint en sa vida, son major timbre de gloria, la base de sa reputació será aquesta sempre. Però no agitan al món solzament los problemas jurídichs: grans problemas morals, grans problemas socials son causa perenne de la turbació dels nostres temps. Tot vacila avuy perque tot se combat: però ¿es tot injust y perjudicial en lo vell y en lo nou? ¿S' ha d' abandonar tot lo antic per caduch, ni constituheix un progrés tota innovació? Aquesta discussió, aquest combat es lo que caracteriza 'l nostre segle; y en semblant situació no es lícit viure lluny del *mundanal ruido*, dedicats exclusivament a las especulacions de la ciencia, al modest exercici de la nostra professió, al compliment dels debers tres voltas sants que la vida de familia imposa. Avuy es necessari combatre en defensa dels dogmas de la nostra fe, dels principis essencials del ordre social y polítich, dels drets lligítims del treball nacional, dels grans interessos y las gloriosas tradicions de la patria. No es possible avuy, sens faltar a grans debers, sens caure en grans responsabilitats, ser simple espectador en las lluytas morals y socials del nostre segle. No ho fou Reynals, no podia serho.

Encara s' formava 'l juriconsult y sentia ja las agitacions del publicista. En los derrers anys de sos estudis seguia ab interés a Balmes en lo *Pensamiento de la Nacion*, y a Donoso Cortés en sas grandiloqüents oracions en lo Parlament: l' atreya 'l primer per son recte sentit y la claríssima exposició de sas ideas, y participava respecte al segon d' «aquella dolça simpatía» que, com diu Baralt (1), inspirava l' orador en aquell temps, y que en Reynals y en altres tenia per causa l' elevada direcció y la trascendencia social que ressaltava en sas ideas, més encara que «l' embadaliment que causava la delicada y vistosa filigrana de mots ab que vestia son pensament.» Lo criteri de Reynals en las qüestions jurídicas podia aplicarse a las políticas y socials; y aquest criteri, de gran valor en tot temps, tenia a més lo de l' oportunitat en aquells dias. Reynals entrá en la vida política a principis de 1849.

MANEL DURAN Y BAS.

(Seguirá.)

LOS NIBELUNGS

Poema heróich d' Alemanya

Continuació

XIII

COM SE DIRIGIREN A LA FESTA DE WORMS

Es hora d' explicar ja, abandonant totas aquestas digressions, com dona Kriemhilda y sas donzellas, se dirigiren al país dels Nibelungs, envers lo Rhin. Jamay colcada alguna havia transportat més brillants vestiduras.

Anavan al devant molts animals de bast, portant los equipatjes. Siegfrid, l' indómit guerrador y la reyna, cabalgavan entre sos amichs, afalagant las més ditxosas ilusions. Més tart vingueren las grans desgracias.

En son palau restá lo tendre fillet de Siegfrid y de Kriemhilda, puig no era possible que se l' emportessen sos pares. També pera ell fou aquest viatge funest: may més lo pobre infant pogué veure a son pare ni a sa mare.

També figurava en la comitiva Sigemunt, de lo qual s' hauria ben guardat si hagués pogut preveure en qué debian parar totas aquellas festas. La desgracia no podia ferir a personas que fossen més estimadas per ell.

Feren avansar missatjers pera anunciar la seva arribada. Un gran número de cavallers de Uota y del rey Gunther, anaren a son encontre. Lo rey se preparava a tota pressa pera acullir dignament als seus hostes.

Aná a trobar a Brunhilda en sa cambra y li digué: — Aixís com te va rebre ma germana quan arribares a aquest país, reberás ara a la esposa de Siegfrid. — De bon grat ho he de fer, va respondre ella, puig soch amiga seva ab tota l' ánima.

— Demá al matí nos arribarán, contestá 'l poderós rey. Si es que vols acullirlos dignament, es precis que t' apresses pera anarlos a rebre fora de la ciutat. No ha de venir jamay a esta casa hoste que m' sia més volgut. —

Ella maná desseguida a sas damas y camarlangas que cerquessen los més bells vestits, los més richs que s' poguessen trobar, pera que son séquit rebés als forasters tal com se mereixian. Escusat es dir que ho feren de molt bona gana.

Los homes de Gunther, venian també a tota pressa a oferirli los seus serveys. Cridá aprop seu a tots sos cavallers. La reyna cabalgava majestuosament. ¡ Quántas salutacions entre ells foren cambiadas!

Ab quinas demostracions d' alegría s' acullia als extrangers! Semblava que Kriemhilda no havia rebut tan bé a Brunhilda quan aquesta arribá a Burgondia. ¡ Ditxosos los que ho pogueren presenciar!

Siegfrid arribá ab son acompanyament. Per tota la planura se veyan cabalgar guerrers en numerosos estols. Ningú podia évitare la multitud y la pols.

Quan l' insigne capitost distingí a Siegfrid y a Sigemunt, corregué a parlarlos ab extremat afecte! — Siau ben vinguts per mí y per mos amichs. Estem orgullosos y nos sentim felissos per vostre viatge a nostra cort.

— ¡ Que Deu vos ho recompense! — digué Sigemunt, aquest servent del honor. — Desde que Siegfrid se conquistá vostra amistat, ja tinguí 'l desitx de coneixe' us. — Lo rey Gunther respongué: — Aquesta ditxa se m' ha concedit. —

Siegfrid fou rebut, com era de dret y de rahó, ab los més grans honors; tothom l' estimava. Giseller y Gernot desplegaren gran activitat. Jamay s' havia acullit tan coralment als hostes més estimats.

(1) En la sessió pública de la propia Academia celebrada 'l 27 de Diciembre de 1874.

(2) En la sessió celebrada per la mateixa Corporació 'l 26 de Janyer de 1876.

(3) Desde 1868 está suspesa la publicació d' aquesta obra.

(1) En son discurs de recepció en la Real Academia Espanyola.

Las esposas dels dos reys avansaren l'una envers l'altra. Tothom va apressarse á descolcar, essentho un gran número de damas per los cavallers que 's manifestavan infatigables en servir-las.

Las duas graciosas reynas se saludaren, y hoferen tan afectuosament, que molts cavallers ne sentiren gran alegría. Allí hi havian no pochos héroes que no 's davan repós en obsequiar á las damas.

Los que formavan lo séquit s'estrenyeren las mans y fou un gran pler pera 'ls homes de Gunther y Siegfried, veure com se cambiavan tantas salutacions y com se retornavan tan tendres petonís aquelles damas tan magníficament agensadas.

No 's detingueren molt temps y caminaren envers la ciutat. Lo rey ordená que 's manifestés als hostes l'alegría ab que se 'ls havia rebut y s'executaren justas brillants que presenciaren las donzellas.

En aquestas lluytas, Hagene de Troneje y Ortwin sapiguéren demostrar tot lo seu vigor. Ningú gosava desobehir las sevas órdres y s'afanyavan en servir sos estimats forasters.

Devant la porta de la ciutat, s'ohian retentir los broquers baix los cops que sufrian. Lo rey y sos convidats presenciaren llarga estona aquests divertiments y 'l temps corría rápidamente.

Joyosos se dirigiren al gran palau. Per totas bandas se veyan sobre las sellas dels cavalls damas magníficament habilladas y graciosas mantellinas maravellosament adornadas. Los homes de Gunther avansaren.

Y sens esperar més, conduhiren als extrangers á sas habitacions. Durant aquest temps Brunhilda llensava ardentes miradas á Kriemhilda, que era realment hermosa. Sos magnífichs colors lluytaván ab ventatje ab l'esplendor de sas joyas.

Per tots endrets de la vila de Worms s'ohian los crits d'alegría dels guerrers. Gunther ordená á son aposentador Dancwart que 'ls cuydés ab sollicitut y aquest s'ocupá desseguida en allotjarlos convenientment.

En las salas y al descobert se servia 'l menjar. ¡May hi han hagut hostes més ben tractats! Tot lo que desitjavan se 'ls servia, puig lo rey era tan rich que podia complaure 'l gust de tots.

Se 'ls servia ab lo més gran afecte. Lo rey se assegú á taula ab sos hostes y 's pregá á Siegfried qu'ocupés lo mateix lloch qu'havia ocupat altre temps. Molts y valents cavallers se assegureren a prop seu.

Mil y doscents guerrers s'asseyan á vora de aquella taula qu'era de forma rodona. Brunhilda, la reyna, se deya pera sí mateixa que son vassall era 'l més rich del món, però encara l'estimava prou per no posarlo en perill.

Lo rey presidía 'l banquet y 'l vi deixá tacat més d'un vestit, perquè 'ls copers debian acudir á totas las taulas. No obstant, lo servey se feya ab gran activitat.

Després d'haver durat la festa llarch temps, las damas y damiselas foren invitadas á descansar. Lo rey manifestá lo seu agrado á tothom, fos del país que fos, y no hi hagué qui no fos tractat ab tot honor y decoro.

Acabada la nit, y al apuntar lo dia las damas traguéren de sas arcas de viatge ricas vestiduras sobre las quals brillavan gran número de pedras preciosas.

Abans de que fos clar dia, un gran número de cavallers apareguéren en la sala. Las campanas assenyalavan una missa que en aquell matí debia celebrarse pera 'l rey. Molts foren los guerrers joves que s'hi dirigiren, per lo qual Gunther los ne va sentir molt grat.

Lo so de las trompas se deixava sentir fins á

molt lluny. Lo soroll de las flautas y de las trompetas era tan gran que feya retentir á Worms entera. De per tot hi arribavan héroes arditos montats en sos cavalls.

En la plana molts braus cavallers comensaren á bornar animadament. Allí hi eran en gran número y aquest exercici animava als més joves. Se veyan brillar los broquers de innumrables cavallers.

Las nobles damas permaneixian assegudas á las finestras, com també las més hermosas donzellas. Sos vestits eran ricament ornats, y contemplavan aquell entreteniment dels intrépits cavallers. Lo rey ab sos amichs comensá també á cabalgar.

Aixís passaren lo temps, que per cert no 'ls semblá llarch. A la catedral trillejavan totas las campanas. Las damas prengueren sos cavalls y partiren. Las nobles reynas anavan seguidas de molts y valents cavallers.

Descavalcaren devant de la iglesia. Brunhilda estava encara ben disposada pera 'ls forasters. Entraren en la nau cenyint la corona. Desde llavors l'amor se cambiá en espantosa gelosía.

Després qu'ellas hagueren ohit missa, se posaren en marxa ab la mateixa pompa y plenas d'alegría se las veje dirigir al banquet. Lo seu goig no pará un sol instant en aquestas festas, fins al onzé dia.

La reyna afalagava aquest pensament en son esperit: «Jo no puch esperar més. Coste 'l que 'm coste, es precís que Kriemhilda 'm diga perquè son marit, qu'es nostre vassall, ha evitat per tant temps rendirnos homenatge. No vull renunciar á ferli aquesta pregunta.»

Aixís ella esperá 'l moment, aconsellada pel mateix dimoni y transformá las festas y 'ls goigs en dolors y llágrimas. Lo que portava en son cor debia realitzar-se; per aixó molts paissos sentiren las més grans afliccions.

Traduhit per ALBERT PUIGDOLLERS.

(Acabarà)

CERTAMENS

Ateneo de Sans

L'Ateneo de Sans convida als escriptors de Catalunya á pendre part en lo certámen que celebrará 'l dia 24 de Agost prop vinent y en lo qual serán adjudicats los següents premis:

Flor natural, á la mellor poesia, qual assumpto 's deixa al arbitre dels autors. Lo poeta que obtindrà aquest premi deurá ferne present á la dama de sa elecció, que será proclamada *Reyna de la festa* y entregará als demés autors premiats las joyas que hajan merescudas.

Ploma de plata, al autor de la mellor poesia sobre un assumpto históric ó tradicional de Catalunya.

Estátua de Minerva, (terra cuyta), á la més ben escrita poesia d'assumpto moral.

Pergami de plata, á una poesia propia pera ésser posada en música, (chor á veus solas).

Joya de plata, al autor de la mellor poesia que cante 'l treball.

Joya artística de plata, á la mellor poesia dedicada á la memoria de Clavé y propia pera ésser posada en música, (chor á veus solas).

Planxa de plata sobre marbre negre, á la mellor poesia propia pera ésser posada en música, (chor á veus solas).

Un exemplar de la «Historia crítica de Catalunya» de D. Antoni de Bofarull, á la mellor memoria sobre 'l següent tema: «Desarrollo de la industria fabril en lo pla de Barcelona.»

Colecció de obras escullidas, á la mellor noveleta de costums aposta pera servir de lectura á la clase obrera y que al fons instructiu y moral de son argument, reunesca en son desarrollo las mellors condicions literarias.

Un gerro de bronze, á la mellor memoria sobre 'l següent tema: «La industria fomenta 'l benestar dels pobles.»

Joya alegórica de plata, á la mellor memoria sobre 'l següent tema: «Influencia del treball fabril en lo desarrollo físich é intelectual

del obrer, medis de fomentarlos y d'establir lo necessari equilibri entre 'ls dos.»

Un baix-relleu alegóric, de plata, al mellor treball en vers ó en prosa en que 's cante ó demostre la ventatja de la protecció sobre 'l lliurecambi, fent abstracció de la política.

Un objecte artístich, obra d'un reputat escultor catalá, al mellor treball d'imaginació en prosa catalana.

Pensament d'or, plata y esmalt, á la mellor poesia amatoria.

Las obras premiadas quedarán de propietat del Ateneo durant un any á comptar del dia de la festa, excepció feta de las que obtingan las joyas ofertes per las societats corals, que quedarán de la propietat respectiva d'aquestas.

Las composicions haurán d'ésser originals é inéditas y s'enviarán al President del Ateneo de Sans (Passatge Cros, n.º 4) per tot lo dia primer del vinent Agost.

**

Associació d'Excursions Catalana

CERTÁMEN DE 1883

La Directiva de aquesta Associació, no havent pogut concedir los premis oferts segons cartell de 1.º de Agost del any prop passat, y tenint en compte las indicacions dels respectius Jurats, ha acordat obrir un nou certámen baix las següents bases:

1.ª Los temas pera los treballs que 's presentin son los següents:

a) *Monografia de la montanya de Montserrat*, la que podrá referirse á un ó varis dels diferents punts de vista relacionats ab las ciencias naturals (excepte la hidrología), la topografía, l'art ó la historia.

b) *Meteorologia*: sa necessitat é influencia; sistema y organizació d'estacions meteorológicas, més adequats á Catalunya; plan económic pera llur instalació, entreteniment y servey; instruccions pera l'us dels instruments meteorológicos, ab taulas de correcció y reducció.

c) *Tema lliure*, mes que vinga enclós y subjecte dintre los articles 1.º y 38 del Reglament, que diuen aixís: «Article 1.º.—L'Associació d'Excursions Catalana es una Societat que té per objecte recorre lo territori de Catalunya y comarcas vehinas pera estudiarne y ferne coneixer las bellesas naturals y artísticas; las tradicions, monuments y antigüetats; las costums típicas, cants populars y particularitats de llenguatje, y en fi, las produccions de tota mena, aixís las de avuy en dia, com las que s'hayan perdut y las que convinga restablir ó introduhir.—Art. 38.—No essent polítich ni religiós l'objecte de la Associació, queda terminantment prohibit obrir discussions sobre dits extrems, aixís com faltar de qualsevol altre modo al esperit d'aquest article.

2.ª La extensió mínima de cada obra deurá ésser equivalent á 50 planas, y la máxima á 200 planas del *Butlletí* de l'Associació d'Excursions Catalana.

3.ª Las obras que 's presentin aspirant á dits premis deurán forçosament ésser escrites en catalá.

4.ª Será preferit en cada tema lo treball que continga més datos nous y de observació propia, y que mellor responga, en son plan y execució, al propósit que anima á esta Associació, de popularisar lo coneixement científich de Catalunya.

5.ª Pera cada un de dits temas hi haurá un premi y un ó més accésits. Lo premi consistirá en una medalla d'or ab lo nom del autor, lo títol de soci honorari y cent exemplars de la obra premiada. Lo accésit consistirá en un diploma honorífich.

6.ª Las obras premiadas quedarán de propietat de la Associació d'Excursions Catalana, fins dos anys després de la seva publicació, que ferá á sas expensas. L'Associació 's reserva també la facultat de publicar las que sian premiadas ab accésit, en qual cas n'entregará 50 exemplars al autor. Los originals de las no premiadas se retornarán mitjansant la entrega del resguart que 's donará al presentarlas.

7.ª Lo plasso pera l'admissió expira en 31 de Desembre del present any 1883, á las quatre de la tarde. Las obras acompanyadas d'un plech clos, que continga lo nom del autor y un lema igual al que porti la obra, s'entregarán anónimas al infrascrit Secretari de la Associació, (Portaferriusa, 13, tercer, dreta, Barcelona) ó á qui 'l sustituhexi en dit càrrech.

CAMISERIA Y CORBATERIA

DE SOLANAS Y PONS

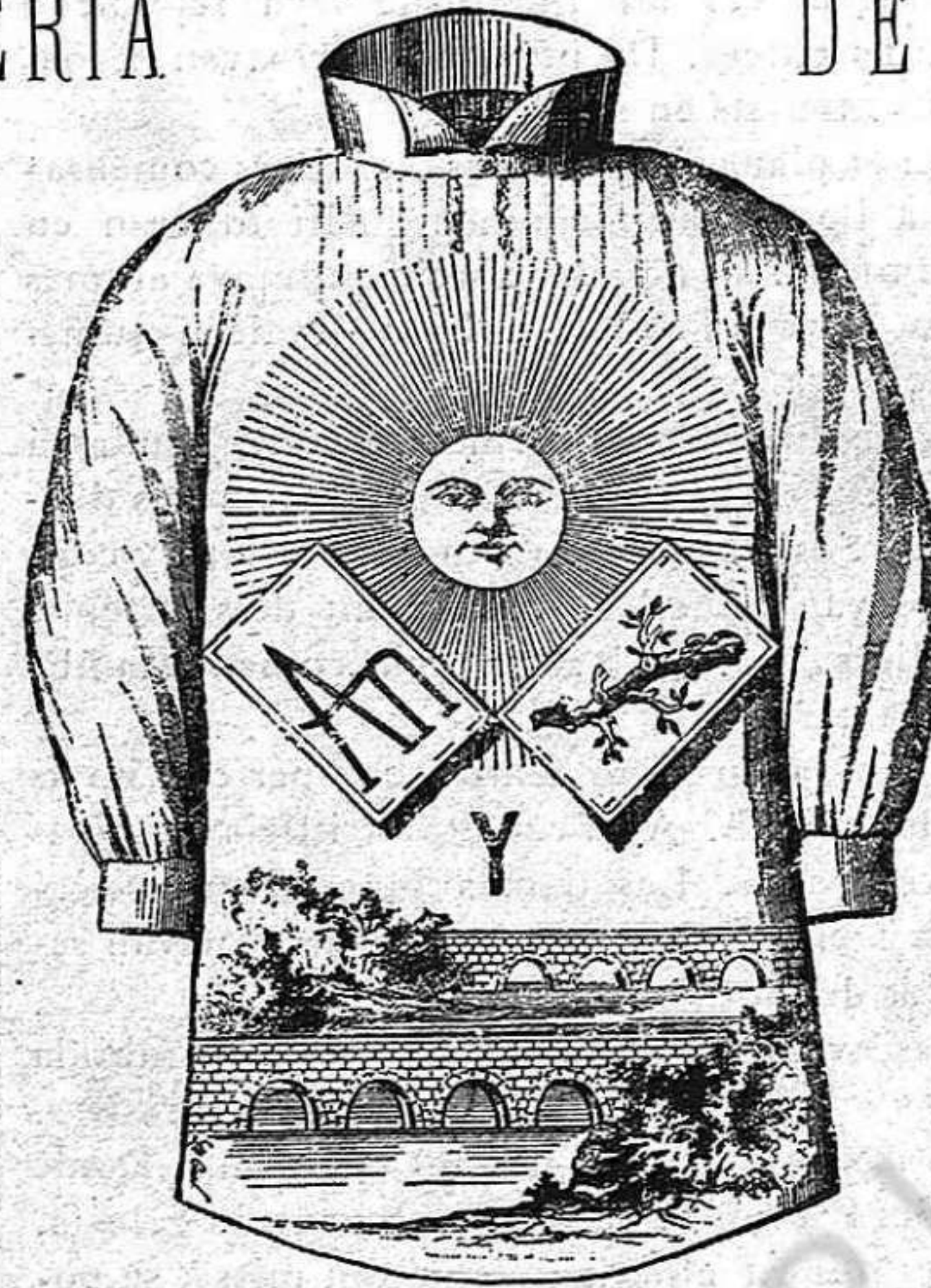
CONFECCIÓ PERA SENYORAS

CAMISAS

CHAMBRAS — ENAGUAS

CAMISOLINS

COLLS — PUNYS — PENTINADORS

CONFECCIÓ PERA CABALLERS

CAMISAS

COLLS — PUNYS

PECHERAS

CALSOTETS — CAMISETAS

BARCELONA. 16, BOQUERIA

BARCELONA. 16, BOQUERIA

TALLERS DE REPRODUCCIONS ARTÍSTICAS

212 — GRANVIA — 212

BARCELONA

THOMAS

14 — CANUDA — 14

BARCELONA

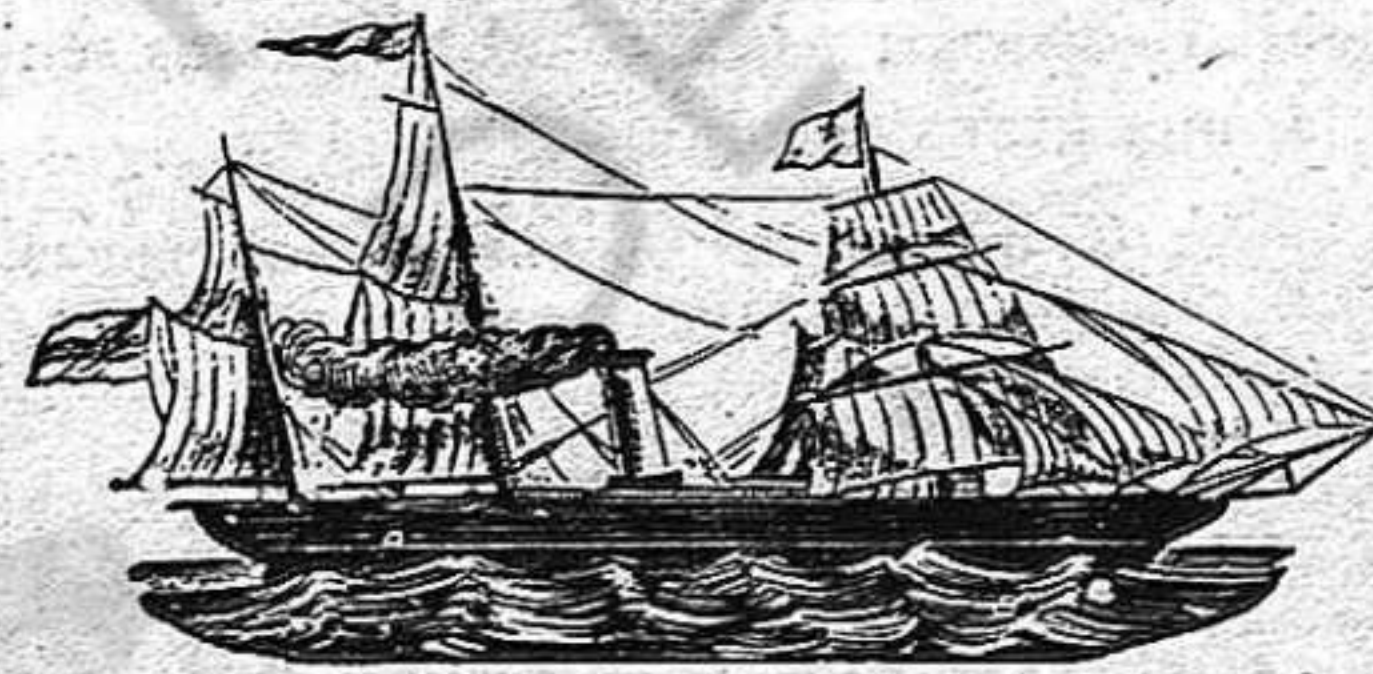
GRABAT PANICONOGRAFICH Y FOTOGABAT

Reproduccions de dibuixos de totes classes, manuscrits, mapas, música, estamperia, etc., etc., en clixés tipogràfichs

PRIVILEGI EXCLUSIU PERA L' APLICACIÓ DEL TON PAPIER

VAPORS-CORREUS DE LA

AVANS DE A. LOPEZ Y C.^A

COMPANYIA TRASATLANTICA

AVANS DE A. LOPEZ Y C.^A

SERVEY PERA PUERTO-RICO, HABANA Y VERACRUZ

Servey pera COLON y PACIFICH

Sortidas	Barcelona	los dias 4 y 25	de cada mes
	Valencia	5	
	Málaga	7 y 27	
	Cádiz	10 y 30	
	Santander	20	
	Coruña	21	

Los vapors que surten los dias 4 de Barcelona y 10 de Cádiz admeten carrech y passatjers pera LAS PALMAS (Gran Canaria) y VERACRUZ.

Los que surten los dias 25 de Barcelona y 30 de Cádiz, y 'ls que surten lo 20 de Santander y

lo 21 de Coruña, enllasant lo serveys an'illans de la mateixa Companyia Trasatlantica en combinació ab lo ferro carril de Panama y linea de vapors del Pacifich prenen carrech a fiete corregut pera 'ls següents punts:

Litoral de Puerto-Rico.—San Juan de Puerto-Rico, Mayagüez, Ponce y Aguadilla.

Litoral de Cuba.—Santiago, Gibara y Nuevitas.

América Central.—Sabanilla, Colco y tots los principals ports del Pacifich, com Punta Arenas, San Juan del Sur, San José de Guatemala, Champerico, Salina Cruz.

Nort del Pacifich.—Tots los ports principals desde Panamá á California, com Acapulco, Manzanillo, Mazatlan y San Francisco de California.

Sud del Pacifich.—Tots los ports principals de Panamá á Valparaiso, com Buenaventura, Guayaquil, Payta, Callao, Arica, Iquique, Caldera, Coquimbo y Valparaiso.

Rebaixas a familias.—Preus convencionals pera estatjes de luxo.—*Rebaixas de passatjes d' anada y tornada.*—Billets de 3.ª classe pera l' Habana, Puerto-Rico y sos litorals á 35 duros De 3.ª preferent ab més comoditat á 50 duros pera Puerto-Rico y 20 duros pera Espanya.

Lo 5 de Juliol sortirà d' aquest port LO VAPOR,

CORUÑA

pera CADIZ, escalas y demás serveys corresponents

Consignataris: senyors D. Ripol y Companyia, plassa del Palau, cantonada al carrer de la Marquesa.

Nota. Aquesta agencia pot facilitar directament als carregadors los medis de assegurar las mercancías y efectos trasportats per los vapors de la Companyia, fins á verificar la entrega de ciertas mercancías y efectos en los punts de consignació.

LA ILUSTRACIÓ CATALANA

Desitjosa aquesta Empresa de complaure als suscriptors, ha encarregat á un acreditat taller d' enquadernacions la confecció de luxosas tapas, tant pera enquadernar los números corresponents al any passat com pera l' exposició de números solts, que pot oferir en Barcelona als preus següents:

TAPAS ab dibuixos daurats y negres, cantoneras y claus de metall, llom de xagrí y tela inglesa, propias pera cassinos, cafés, etc., etc.	Rs. 36
ENQUADERNACIÓ del volum del passat any ab tapas de gran luxo.	» 36
TAPAS solas, tela inglesa, pera l' enquadernació de volums.	» 22
Además podem oferir alguns exemplars que quedan de la colecció completa de LA ILUSTRACIÓ CATALANA als preus de	
COLECCIÓ COMPLETA dels tres anys, enquadernada (2 volums).	Rs. 230
COLECCIÓ COMPLETA dels tres anys, sense enquadernar	» 160

Las demandas se dirigirán á l' Administració - Jovellanos, 2, pral. - Barcelona